

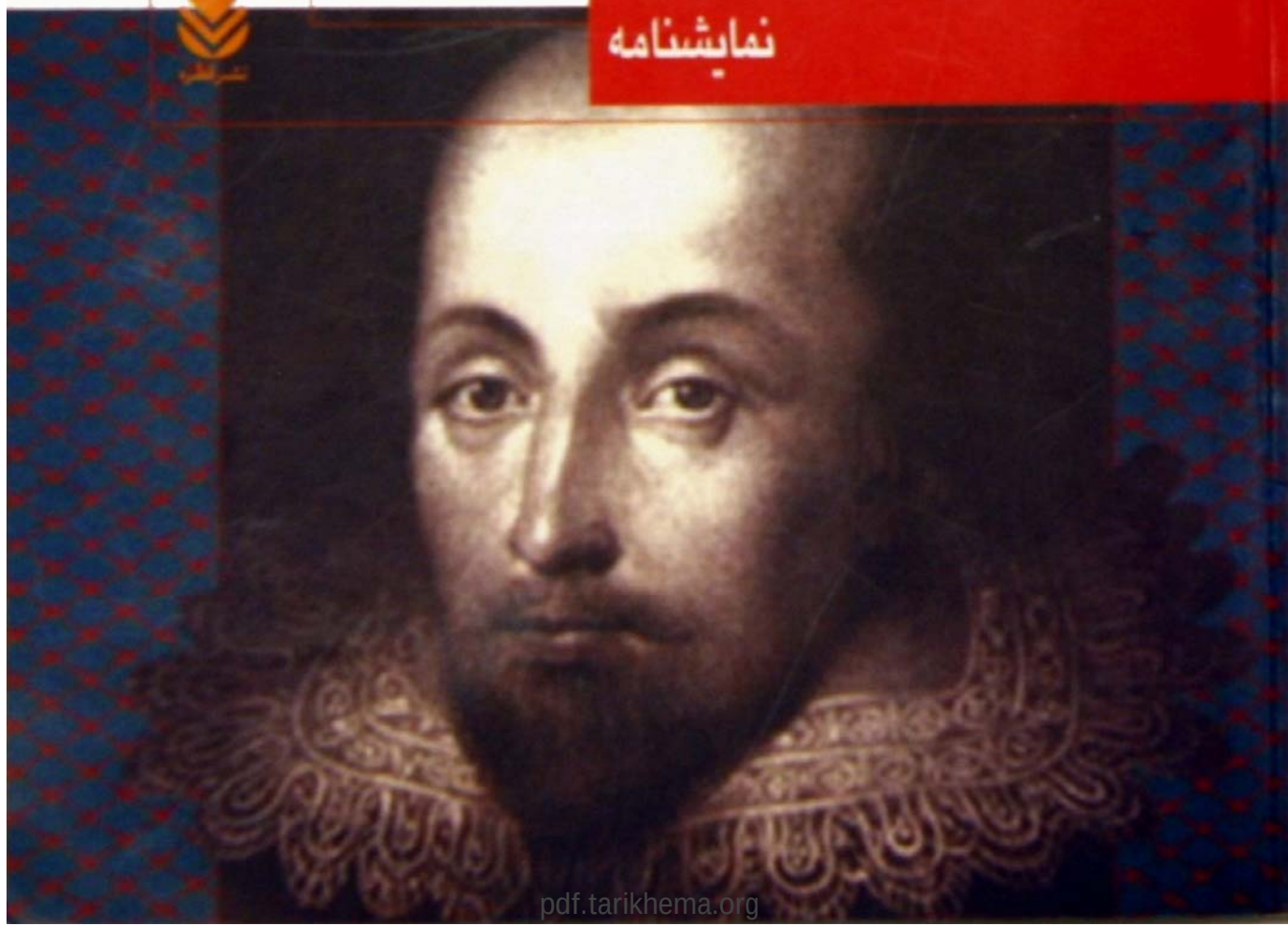
هياهوى بسيار براى هيچ

ويليام شكسپير

عبدالحسين نوشين

نمايشنامه

سلسله انتشارات

نشر قطره - ۵۳۷

هنر و ادبیات جهان - ۷۶

نشر قطره

Shakespeare, William

شکسپیر، ویلیام، ۱۵۶۴-۱۶۱۶ م.

همامی بسیار برای هیچ / ویلیام شکسپیر، ترجمه عبدالحمید نوشین، تهران: نشر قطره، ۱۳۸۳.

۱۱۴ ص. - (سلسله انتشارات نشر قطره، ۵۳۷. هنر و ادبیات جهان، ۷۶)

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیا.

Much ado about nothing

عنوان اصلی:

این کتاب در سال ۱۳۲۹ توسط انتشارات کتابخانه ایران در ۱۲۸ ص. منتشر شده است.
۱. نمایشنامه انگلیسی - قرن ۱۶ م. الف. نوشین، عبدالحمید، ۱۲۷۹ - ۱۳۵۰، مترجم.

ب. عنوان:

۸۱۲ / ۳۳ ق ۳

PR

م ۸۴-۳۷۹۹۰

کتابخانه ملی ایران

شابک: ۹۶۶-۳۴۱-۴۱۱-۶ ISBN: 964-341-411-6

هياهوی بسیار برای هیچ

ویلیام شکسپیر

ترجمة

عبدالحمین نوشین

نشر قطره

هياهوی بیار برای هیچ

ویلیام شکسپیر

ترجمه عبدالحسین نوشتین

چاپ اول: ۱۳۸۳

لیتوگرافی: طاووس رایانه

چاپ: سارنگ

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

بها: ۱۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نشر قطره محفوظ است.

آدرس: خیابان فاطمی، خیابان ششم، پلاک ۹ تلفن: ۳ - ۸۹۷۳۳۵۱

تلفن دفتر فروش: ۸۹۵۶۵۳۷ - ۸۹۵۲۸۳۵ دورنگار: ۸۹۶۸۹۹۶

صندوق پستی ۳۸۳ - ۱۳۱۴۵

Printed in The Islamic Republic of Iran

سخنی چند دربارهٔ پیس شکپیر و ترجمهٔ آن

کمدی: «Much Ado about Nothing» هیاوی بیار برای هیچ را ویلیام شکپیر در سال ۱۵۹۹ نوشته است. داستان این کمدی از یک قصهٔ ایتالیایی (به نام «چگونه تمیره در مین شیفتهٔ فنی لئوناتی گردید و پیش آمدهای گوناگون و شگرفی که پیش از زناشویی آنها روی داد» نوشتهٔ باندللو Bandello ترجمهٔ بل فورست Belleforeste به انگلیسی) گرفته شده. ولی شکپیر تغییرات زیاد در آن داده است. در اصل نوول تمیره دوست و همدم برگزیدهٔ پیر، پادشاه آراگون، مانند کلودیو پرسناژ کمدی شکپیر، شیفتهٔ دختر یکی از اشراف مین به نام لئوناتو - دو - لئوناتی می‌گردد، و از او خواستگاری می‌کند. مانند کلودیو فریب می‌خورد و چنین می‌پندارد که شبی مردی در اتاق نامزد او راه یافته. بدین جهت نامزد خود را در حضور کانش رسوا می‌سازد و از زناشویی با او سر باز می‌زند. فنی، نامزد او، بر اثر این توهین ناروا بیهوش می‌شود و مدتی همه او را مرده می‌پندارند. پس از مدتی طولانی دوباره در برابر نامزد، که حقیقت برایش آشکار شده، پدیدار می‌گردد و با او عروسی می‌کند.

آنچه شکپیر از اصل نوول ایتالیایی گرفته بیش از این نیست. بقیهٔ

آنتریک کمدی شکپیر با نوول باندللو تفاوت فراوان دارد. پاره‌ای از این تفاوت‌های آشکار، که نمونه‌ای از نیروی خلاقه شکپیر می‌باشد، بدین قرار است: در حکایت اصلی، سن تأثرآور کلیسا که در آن جا کلودیو ههرو را به ناپاکی متهم می‌سازد وجود ندارد. به جای آن یکی از دوستان نمبره به پدر ههرو خبر می‌دهد که نمبره از زناشویی با دختر او صرف‌نظر کرده است. تفاوت دیگر این است که در نوول ایتالیایی، یکی از دوستان نزدیک نمبره به نام ژیروندو، دوست خود نمبره را فریب می‌دهد و به فنیسی بدبینش می‌سازد. در صورتی که همین دوست که به طرز فضاحت‌باری به فنیسی افترا زده است در آخر با خواهر فنیسی زناشویی می‌کند.

فرانسوا ویکتور هوگو، مترجم و منتقد آثار شکپیر، در این باره می‌گوید: «اما شاعر انگلیسی با ژرف‌بینی خود پی برد که چنین نتیجه‌ای از نظر طبع و اخلاق انسانی زشت و نادرست است و آن را بدین شکل تصحیح کرد که توطئه ضد ههرو را نه به دست یک دوست بلکه توسط دشمن کلودیو (یعنی دون ژوان ننگین و رسوا که نقشش در این کمدی مانند نقش یاگو در تراژدی آنلوس) چید و اجرا نمود. از طرف دیگر داستان باندللو نه فقط حسن ختام ندارد بلکه برعکس به طرز بی‌مزه و نامطوبعی پایان می‌یابد، زیرا مقصر اصلی (ژیروندو) در یک لحظه پشیمانی توطئه‌ای را که برای ههرو چیده افشا می‌سازد و اظهار ندامت می‌کند، اما در پیس شکپیر توطئه به واسطه دو شبگرد کشف می‌شود و سن بازپرسی از نوکران دون ژوان یکی از (رنالیت‌ترین) و خنده‌آورترین قطعاتی است که در تئاتر وجود دارد.» (جلد چهارم آثار کامل شکپیر، ترجمه فرانسوا ویکتور هوگو، پاریس، چاپخانه Pagnerre، سال ۱۸۵۹).

از این‌ها گذشته تفاوت بزرگ دیگری که بین داستان اصلی و کمدی شکپیر یافت می‌شود این است که داستان شادی‌آور بئاتریس و بندیک که به موازات داستان غم‌انگیز ههرو و کلودیو در پیس شکپیر قرار گرفته در

سخنی چند دربارهٔ ... / ۷

حکایت باندللو ابداً وجود ندارد و این موضوع دوم آفریدهٔ نبوغ شاعر انگلیسی است.

اینک شرحی دربارهٔ ترجمه و تنظیم کمدی شکپیر به زبان فارسی، ترجمه‌ای که از نظر خوانندگان می‌گذرد ترجمه تحت‌اللفظی پییس شکپیر نیست.

برای تشریح علت این موضوع قبلاً باید چند نکتهٔ اساسی را دربارهٔ اصل ترجمه یادآور شد:

۱- در ترجمهٔ آثار ادبی از زبانی به زبان دیگر، اگر اثری که باید ترجمه شود رمان، ناول، منظومه و مانند این‌هاست، ترجمه باید مانند اصل و یا دست‌کم بسیار نزدیک به اصل باشد. بدین معنی که هیچ قسمتی، هیچ جمله‌ای و حتی هیچ کلمه‌ای که دارای اهمیت است و ترجمان ایده خاصی می‌باشد حذف نگردد.

البته از آن‌جا که آداب و رسوم زندگی، سنن، شیوه بیان مطلب، لطیفه‌ها، مثل‌ها، ضرب‌المثل‌ها، شوخی‌ها، ناسزاه‌ها و سوگندهای اقوام و ملل با یکدیگر متفاوت است بسیار اتفاق می‌افتد که در ترجمهٔ یک لطیفه، یک شوخی یا یک مثل که در زبان اصلی دارای مفهوم و معنای بسیار عمیقی است، اشکال فراوان پیش می‌آید. مخصوصاً وقتی تمدن، طرز تفکر و سنن ملتی با ملت دیگر تفاوت بسیار داشته باشد (مانند ملل آسیایی و ملل مغرب - تمدن اسلامی و تمدن مسیحی) این اشکال سخت‌تر می‌گردد. زیرا بدیهی است که ترجمهٔ آثار کلاسیک اروپایی برای کلیهٔ ملل باختر و یا دیگر ملت‌ها که دارای تمدن مسیحی هستند و پایهٔ هنر آن‌ها براساس اساطیر یونانی و رومی است، بسیار آسان‌تر است تا برای ملل آسیایی.

ولی با وجود این تفاوت تمدن، اگر در ترجمهٔ آثار نظم و نثر ملل دیگر اشکالی پیش آید نباید بنا را بر این گذاشت که چون مفهوم و بیان قطعانی و یا جمله‌هایی از یک کتاب با طرز تفکر و ذهن ملت مانامانوس است از ترجمه

۸ / مباحثی بسیار برای هیچ

آن‌ها چشم بپوشیم. این نوع ترجمه خیانت آشکاری به تمدن و هنر جهانی است.

در این موارد مترجم وظیفه دارد عین مطلب را ترجمه کند و نکاتی را که دور از ذهن است در حاشیه تشریح نماید. هر قدر هم این حاشیه‌ها مفصل باشد عیب ندارد.

۲- ترجمه پیس‌های تئاتر: اگر در ترجمه آثار درامی، منظور مترجم فقط شناساندن درام‌نویس ملل دیگر از راه قرائت (نه نمایش) باشد؛ وظیفه مترجم این است که تمام اصولی را که درباره ترجمه سایر آثار ادبی گفته شد رعایت نماید.

ولی در ترجمه آثار دراماتیک به منظور نمایش دادن آن‌ها رعایت آن اصول در تمام موارد ممکن نیست، زیرا فن درام‌نویسی دارای خصوصیتی است که با رمان‌نویسی تفاوت اصولی دارد.

در پیس‌های سه‌پرده‌ای یا بیشتر، در شرایط تمدن دوره ما، نویسنده درام برای بیان مطلب خود فقط در حدود دو تا سه ساعت وقت در اختیار دارد. بنابراین باید بیان مطلب بسیار موجز، جامع و فشرده باشد. رمان‌نویس می‌تواند صفحات بسیاری از کتاب خود را به توصیف خصال و تحلیل پیکولوژی هر یک از قهرمانان اختصاص دهد. این امکان برای نویسنده درام وجود ندارد. رمان برای خواننده واحد نوشته می‌شود و درام برای گروه تماشاگران. خواننده رمان می‌تواند اگر توصیف پر دامنه‌ای مورد پسندش نبود از خواندن چندین صفحه و یا حتی فصلی از کتاب خودداری کند، و یا اگر موقعی از خواندن کتاب خود خسته شد آن را به هم گذارد و در موقع دیگری به خواندن بقیه کتاب بپردازد. برعکس، تماشاگر تئاتر باید پیس را یک‌باره در یک شب ببیند، و اگر قسمتی از پیس او را کسل ساخت و شور و هیجانی را که در او ایجاد شده بود به سردی مبدل کرد دیگر جلب توجه و به هیجان آوردن او کاری بس مشکل است. خواننده رمان اگر به کلمه‌ای که

سخنی چند دربارهٔ ... / ۹

معنایش را نمی‌داند و یا به اشارات و کنایاتی نامأنوس و دور از ذهن بر بخورد می‌تواند لحظه‌ای مکث کند و به فرهنگ رجوع نماید. هم‌چنین اگر قسمتی از رمان برایش مبهم بود خواننده می‌تواند آن مطلب را هر قدر هم مفصل باشد دوباره و سه‌باره بخواند تا ابهام رفع گردد. در صورتی که این امکانات برای تماشاگر تئاتر وجود ندارد.

این بود تفاوت کلی که بین تکنیک تئاتر و رمان‌نویسی وجود دارد. بنا بدین مقتضیات است که وقتی اثر جدیدی از طرف نویسنده برای نمایش به متورآنسن - یعنی کسی که باید به این پیکر زیبا جان بدهد - داده می‌شود، متورآنسن هر سنی، هر قسمتی، هر جمله‌ای و یا حتی هر کلمه‌ای را که نارضا، مبهم، سرد، سنگین و بدون جنبش است و جان‌پذیر نیست با اطلاع نویسنده از نمایش حذف می‌کند. هم‌چنین اگر موضوع فاقد تلسل منطقی برای نمایش است به دست متورآنسن یا مطابق نظر او تصحیح می‌شود. اما دربارهٔ آثار دراماتیک متقدمین (از تئاتر یونان قدیم گرفته تا دورهٔ رومانتسم)، که سبک انشا و شیوهٔ روی سن آوردن آن‌ها در هر دورهٔ تاریخی شکل خاصی داشته و مخصوصاً با اسلوب تئاتر دورهٔ ما تفاوت بیار دارد، اشکال نمایش آن‌ها به آنچه دربارهٔ پیس‌های جدید گفته شد محدود نمی‌گردد.

هنر تئاتر از دورهٔ قدیم تا به امروز تحولات گوناگونی پیدا کرده است. زمانی دچار قیود وحدت زمان و مکان و موضوع بوده. در دورهٔ رنسانس از این قیود بیرون آمده و تکنیک بسیار آزادی داشته است، به طوری که گاهی یک پیس در ده‌ها تابلو تنظیم می‌شده. مانند آثار شکسپیر و معاصرین او در دورهٔ البزابت و هم‌چنین آثار لوپ دووگا (Lope de Vega)، کالدرون (Calderon) و غیره. در دورهٔ کلاسیسم دوباره هنر تئاتر به زنجیر وحدت زمان و مکان و موضوع افتاده. باز در دورهٔ رومانتسم از زیر سلطهٔ وحدت زمان و مکان و موضوع خارج شده ولی آزادیش محدودتر بوده است.

۱۰ / هیاهوی بسیار برای میچ

بنابراین امروز اگر بخواهیم یکی از آثار متقدمین را روی سن بیاوریم باید ببینیم تکنیک آن با تکنیک هنر دوره ما چه تفاوت دارد و تا چه اندازه لازم است در آن دست ببریم (یعنی چه سن ها و چه اشخاصی را حذف کنیم و چه سن هایی را پس و پیش نماییم) تا با تکنیک تناثر امروز و روحیه تماشاگران تطبیق کند.

مثلاً متورآنسن های اروپایی برای روی سن آوردن پیس های دوره رنسانس و یا یونان قدیم با اشکالات بیشتری رو به رو هستند تا برای پیس های نویسندگان کلاسیک فرانسه مانند راسین، کرنی، مولیر و غیره و از این گذشته نوع این اشکالات با هم تفاوت دارد.

متورآنسن های پیش تاز (avant - garde) برای پیس های کلاسیک فرانسه که گرفتار وحدت مکان هستند (بدین معنی که سراسر موضوع در مکان واحد اتفاق می افتد) فقط کوشش دارند با مجموعه یک دکور لولادار، در یک خانه فقط مثلاً تالاری را به سرسرا و یا سرسرا را به گوشه ای از باغ و باغ را به اتاقی مبدل سازند تا بدین شیوه یکنواختی دکور را از بین ببرند. ولی در نمایش پیس های دوره رنسانس واقعه در مکان واحد و زمان واحد اتفاق نمی افتد بلکه ماه ها و سال ها طول می کشد. مثلاً در پیس «داستان زمستانی» شکپیر واقعه پس از مدت شانزده سال پایان می پذیرد. هم چنین محل واقعه تقریباً در هر سن تغییر می کند. من برای نمونه فهرست سن های متنوع تراژدی «مکبث» شکپیر ترجمه موریس مترلینگ را در این جا ذکر می کنم. تراژدی مکبث که در پنج پرده بازی می شود دارای بیست و چهار صحنه مختلف می باشد که البته در نمایش چندتای از آن ها را حذف می کنند. این صحنه ها به ترتیب بدین قرار است:

- سن ۱- بیابان ۲- اردو ۳- بوته زار ۴- کاخ سلطنتی ناحیه اکس (Ecosse) ۵-
- کاخ مکبث ۶- جلو کاخ مکبث ۷- درون کاخ مکبث ۸- یک حیاط در کاخ
- مکبث ۹- اطراف کاخ مکبث ۱۰- کاخ سلطنتی اکس ۱۱- یک پارک در کاخ

سخنی چند درباره ... / ۱۱

سلطنتی ۱۲- یک تالار بزرگ در کاخ ۱۳- بوته زار ۱۴- در کاخ سلطنتی ۱۵- یک مغازه ۱۶- در کاخ مکبث ۱۷- جلو کاخ سلطنتی انگلستان ۱۸- یک اتاق در کاخ سلطنتی ناحیه اکس ۱۹- میدان جنگ در اکس ۲۰- یک آپارتمان در کاخ سلطنتی ناحیه اکس ۲۱- میدان جنگ نزدیک جنگل بیرنام ۲۲- در کاخ سلطنتی ۲۳- جلو کاخ سلطنتی ۲۴- گوشه دیگر از میدان جنگ.

چون در دوره شکسپیر دکور به شکل امروزی وجود نداشت و مانند شبیه‌خوانی ایرانی، به شیوه معمولی، یک شاخه درخت نشانه جنگل یا باغ، یک فانوس نشانه ماهتاب و یا یک تخت معمولی نشانه کاخ سلطنتی بود... اشکال صحنه‌سازی از بین می‌رفت و نویسنده می‌توانست پیس خود را در ده‌ها تابلو بنویسد، اما امروز که تکنیک تئاتر تحول کلی یافته و با تکنیک دوره شکسپیر تفاوت اصولی دارد هر مترجم و یا متورآنسن که یکی از آثار دوره رنسانس را برای نمایش ترجمه می‌کند کوشش دارد طوری آن را تنظیم نماید که هر قدر ممکن است از شماره صحنه‌های مختلف آن بکاهد. مثلاً در تراژدی مکبث سن‌های ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۹ یعنی: کاخ مکبث، جلو کاخ مکبث، درون کاخ مکبث، یک حیاط در کاخ مکبث و اطراف کاخ مکبث را به یک سن تبدیل کند. برای این عمل گاهی لازم می‌آید که بعضی جمله‌ها پیش و پس گردد و یا بعضی جمله‌ها که دارای اهمیت اصلی نیست حذف شود. هم‌چنین مترجم یا متورآنسن سعی می‌کند اگر لازم باشد شاخ و برگ‌های زیادی را بزنند تا مطالب زیبای اصلی نمایان‌تر گردد.

کمدی «هیا هوی بیار برای هیچ» دارای شانزده صحنه است بدین قرار:
 ۱- کاخ لئوناتو ۲- تالار کاخ لئوناتو ۳- تالار دیگر در کاخ لئوناتو ۴- اتاق مجاور تالار ۵- باغ کاخ لئوناتو ۶- در یک خیابان باغ کاخ لئوناتو ۷- یک تالار در کاخ لئوناتو ۸- یک میدان ۹- اتاق خواب ۱۰- در تالار کاخ ۱۱- درون کلیسا ۱۲- زندان ۱۳- در کاخ ۱۴- در باغ ۱۵- کلیسا ۱۶- در تالار کاخ لئوناتو.
 اما در پیس تنظیم شده، بنا به مقدمات و امکانات فعلی تئاتر در ایران این

۱۲ / هیاوهی بیار برای هیچ

شانزده صحنه به یازده سن تقلیل داده شده که در آن پنج صحنه: ۱- گوشه‌ای از تالار کاخ لئوناتو ۲- جشن در تالار کاخ لئوناتو ۳- شب در میدان شهر ۴- کلیسا ۵- زندان، اصلی است و بقیه در همین پنج دکور اصلی بازی می‌شود. البته زمانی که امکانات سن در ایران کامل تر گردد می‌توان بعضی از سن‌های حذف شده را اضافه نمود.

این بود آن‌چه دربارهٔ تنظیم پیس لازم بود گفته شود.

اما دربارهٔ ترجمهٔ متن پیس به فارسی نیز لازم است نکات زیر را تذکار دهیم:

۱- از بذله‌ها و لطیفه‌ها و شوخی‌ها آن‌چه که ممکن بوده است مطابق اصل

ترجمه شود بدون تغییر ترجمه شده.

۲- به جای آن‌چه که برای تماشاگران فارسی زبان دور از ذهن است، ولی

می‌توان نظیری در فارسی پیدا کرد، کوشش کرده‌ام لطیفه و متلی فارسی بگذارم.

۳- چند لطیفه و شوخی را که برای ما فارسی‌زبانان به کلی نامأنوس است و

بدون توضیح مفصل مفهوم نیست در ترجمه حذف کرده‌ام. (فراموش نکنید

که این کم‌دی شکیر برای نمایش ترجمه و تنظیم شده و همان‌طوری که در

پیش گفته شد در پیس تئاتر از مطالب نامفهوم و دور از ذهن باید پرهیز نمود؛

زیرا پیس تئاتر کتاب مطالعه و درس کلاسی نیست که بتوان در آن برای

مطالب نامأنوس و نامفهوم توضیح و حاشیه نوشت.)

برای نمونه یکی از این لطیفه‌ها را که در تنظیم حذف شده در این‌جا عیناً

ترجمه می‌کنم. در سن آخر پیس هنگامی که دون‌پدرو و کلودیو نزد لئوناتو

می‌آیند تا کلودیو، بنا به قرار و پیمانی که با لئوناتو بسته است، برادرزادهٔ او را

به هم‌سری برگزیند؛ این گفت‌وگو بین دون‌پدرو - کلودیو و بندیک درمی‌گیرد.

دون‌پدرو روز به شما خوش.

بندیک چه خبر شده که این‌طور ابرو درهم کشیده‌ای و

رخسارت مثل آسمان زمستان گرفته و طوفانی است؟

سخنی چند دربارهٔ ... / ۱۳

کلودیو من گمان می‌کنم که در فکر گاووحشی است (به بندیک) به!
نترس عزیزم. ما شاخ‌های تو را طلایی خواهیم کرد و تو
سبب خنده و شادی اروپای نوین خواهی بود -
همان‌طور که ژوپتر سبب نشاط و خندهٔ اروپای عتیق
گردید - هنگامی که به‌خاطر عشق او به‌صورت این
حیوان نجیب درآمد.

بندیک ژوپتر وقتی به‌صورت گاو درآمد نعرهٔ دلشینی داشت.
بی‌گمان گاووحشی‌ای مانند او ماده‌گاو پدرت را بارور
کرده تا گوسالهٔ چون تو به عمل آمده است؛ زیرا نعرهٔ تو
درست مانند نعرهٔ اوست.

داستان گاووحشی، ژوپتر و اروپا که یکی از داستان‌های اساطیری یونان
می‌باشد چنین است:

ژوپتر، خدای خدایان، شیفته و دلباختهٔ اروپای زیبا گردید. با آن‌که
هیچ‌یک از دلبران آسمانی را در برابر ژوپتر تاب ایستادگی نبود، اروپا دست
رده سینهٔ او گذاشت. خدای خدایان بارها مهر و دلباختگیش را به دلدار گفت
و او را به زنی خواست و هر بار ناامید برگشت... روزی اروپا و گروهی از
دختران در کنار دریا، برهنه، به بازی و شناسرگرم بودند. در این هنگام ژوپتر
به‌صورت گاووحشی درآمد و نزدیک اروپا رفت. اروپا و دختران هم‌پازیش
دور او را گرفتند و گاو با اطوارهای بامزه و شادی‌آور آن‌ها را بازی می‌داد.
سرانجام گاو در کنار اروپا به زمین نشست و اروپا به پشتش سوار شد. ناگهان
ژوپتر درحالی‌که اروپا را به پشت داشت به آسمان تنوره کشید و دلدار را
به اولمپ برد و به همسری خود درآورد.

این بود خلاصهٔ داستان ژوپتر و اروپا.

اما موضوع طلایی کردن شاخ‌های بندیک این است که در مغرب زمین
دربارهٔ مردی که همسر بی‌وفا و فاسق‌بازی دارد می‌گویند فلان مرد شاخ

درآورده است (یا شاخ دار است) و خود کلمه شاخ نیز کنایه از چنین مردی است. در کمدهای مولیر نیز این کلمه و کنایه زیاد دیده می شود.

اینک توضیح متن: کلودیو می گوید بندیک در این فکر است که همسرش به او وفادار نخواهد ماند. پس خطاب به بندیک می گوید: نترس، وقتی همسرت بی وفایی کرد و شاخ دار شدی شاخ هایت را طلایی می کنیم تا شهره و شادی بخش قاره اروپا گردی، هم چنان که ژوپتر - هنگامی که به خاطر عشق، که نامش اروپا بود، به صورت گاو درآمد - باعث خنده و شادی او گردید.

حالا ملاحظه کنید چگونه ممکن است تماشاگران تئاتر (که شاید از هزاران نفر آنها تنها یک نفر از داستان های اساطیر یونان باخبر باشد) به معنای این جمله پی ببرند و کنایه را درک کنند؟ از طرف دیگر در تمدن و ادبیات و فولکلور ما مشرق زمینی ها داستان ها و کنایه های نظیر یا شبیه مطلب متن وجود ندارد تا بتوان آن را برای تماشاگران فارسی زبان به لطایف و بذله های فارسی، که پر از متن دور نباشد، برگرداند، به طوری که برای شنونده ایرانی (فوراً و بدون توضیح و تفسیر) قابل درک باشد.

نباید چنین تصور کرد که در پیس های دوران قدیم برای تماشاگران اروپایی مطالب دور از ذهن وجود ندارد.

در آنجا نیز مطالب نامانوس را در نمایش حذف می کنند. در این باره نیز از همین پیس مثالی می آوریم:

در سن اول پس از آن که این گفت و گو بین دون پدرو و بندیک می گذرد:

دون پدرو من حتم دارم پیش از آن که مرگ گریبانم را بگیرد تو را هم
زردرو و رنجور از عشق خواهم دید. یقین دارم این آرزو
را به گور نخواهم برد.

بندیک او، زردرو و رنجور؟ از خشم... از درد... از گرسنگی...
ممکن است. اما از عشق هرگز!

دون پدرو هرگز!

سخنی چند دربارهٔ ... / ۱۵

بندیک بله. هر وقت شما به من ثابت کردید خونی را که شراب
در رگ‌های من می‌آورد رنج عشق آن را از بین می‌برد،
آن وقت حق دارید چشم‌های مرا با تیر عشق کور کنید.
دون‌پدرو بسیار خوب. اما اگر آن روز زیر قولت زدی رسوا و
انگشت‌نمای مردم می‌شوی.

در این جا بندیک جواب می‌دهد:

بندیک اگر زیر قولم زدم مرا مثل گربه در سبویی آویزان کنید و
هدف تیرم قرار دهید، و اما کسی را که تیرش به من
اصابت کرد، دست روی شانه‌اش بزنید و نامش را آدم
تیرانداز بگذارید.

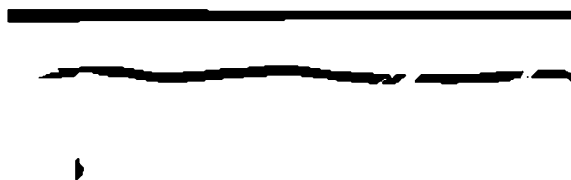
دربارهٔ جواب بندیک فرانسوا ویکتور هوگو چنین توضیح می‌دهد: این‌که
بندیک می‌گوید مرا مثل گربه در سبوی آویزان کنید و هدف تیر قرار دهید،
اشاره به یک بازی و حیانه‌ای است که در دورهٔ قرون وسطی در انگلستان
معمول بوده و آن عبارت از این بوده است که گربه‌ای را در خمی یا سبدی
می‌بستند و هدف تیرکمان قرار می‌دادند. اما آدم تیرانداز اشاره به آدام بل
(Adam Bell) راهنزن مشهوری است که نامش در تصنیف‌های آن دوره بسیار
آمده است.

این بود یک نمونه از مطالبی که برای تماشاگران اروپایی بسیار نامأنوس
است و در نمایش حذف می‌نمایند.

در پایان سخن باید گفت تئاتر کلاسی درس ادبیات و تاریخ نیست و هرگاه
متورآنسن برای حذف مطالبی، که بدون توضیح قابل درک نیست، دستش
بلرزد و به آنها رحم کند؛ آنها به او و به آکتورهایش رحم نخواهند کرد و
گرمی و دلنشینی نمایش را از بین خواهند برد.

زندان قصر - تیرماه ۱۳۲۹

بخش اول

اشخاص

دون پدرو	امیر آراگون
دون ژوان	برادر ناتنی دون پدرو
کلودیو	اعیان زاده فلورانی (در خدمت دون پدرو)
بندیک	اعیان زاده اهل پادو (در خدمت دون پدرو)
لئوناتو	امیر مین
آنتونیو	برادر لئوناتو
داگری	{ متخدمین ابله
ورجس	
کلانتر	
کنش	
قاصد	
دوگزمه	
کنراد	{ نوکران دون ژوان
بوراجیو	
بالتازار	خدمتکار دون پدرو
هرو	دختر لئوناتو
بثاتریس	برادر زاده لئوناتو
مارگریت	{ خدمتکاران هرو
آرسالا	

سن ۱

مین، کاخ لئونانو

لئونانو، هرو، بناتریس، قاصد

(نامه‌ای در دست دارد) در این نامه نوشته شده که دون‌پدرو
امیر آراگون امشب به مین وارد می‌شود.

الان باید موکب امیر نزدیک شهر باشد. سه‌میل بیشتر از
شهر دور نبود که من از آن جدا شدم.

خوب در این جنگ چند مرد از دست دادند.

مردان با لیاقت خیلی کم، سردار سرشناس هیچ.

در این صورت پیروزی کامل است. چون وقتی فاتح با

تلفات ناچیز جنگ را فتح کند پیروزی دوبار نصیبش

شده. در این نامه خواندم که دون‌پدرو القاب و انعام و

افتخارات زیادی به یک جنگجوی جوان فلورانسی به‌نام

کلودیو بخشیده.

بله سینیور بزرگوار این جوان سزاوار این اجر بزرگ بود.

دون‌پدرو هم با بزرگواری به او اجر داد. کلودیو در این

نبرد از آنچه که سنش اقتضا می‌کرد خیلی برتر بود. او با
سیمای یک گوسفند کارهای یک شیر زورمند را انجام
می‌داد. برتری او به دیگران بالاتر از همه بود به طوری که
من از توصیف آن عاجز و ناامیدم.

لئوناتو او در این شهر عمویی دارد که از شنیدن پیروزی‌های او
حتماً بیار خوشحال خواهد شد.

قاصد من پیش از آن‌که به کاخ بیایم نامه‌هایی را که کلودیو برای
عموی خودش نوشته بود به او رساندم خیلی خوشحال
شد به حدی که اختیار احساسات از دستش در رفت و
به گریه افتاد.

لئوناتو اشک می‌ریخت؟

قاصد مثل ابر بهار.

لئوناتو این طغیان احساسات بسیار به جا و شیرین است.
صدیق‌ترین و صمیمی‌ترین چهره‌ها همان است که با
چنین اشکی سیراب شود. آه خیلی بهتر است انسان از
شادی به گریه بیفتد تا از گریه دیگران شاد شود.

یثاتریس (به قاصد.) راستی خواهش می‌کنم بگویید بینم، آیا سینیور
کوه‌بر، جنگجویی که با یک ضربه شمشیر کوه را به دو نیم
می‌کند، از جنگ برگشته یا نه؟

قاصد کوه‌بر؟ من کسی را به این نام نمی‌شناسم. هیچ مرد
سرشناسی در سپاه ما به این نام نیست.

لئوناتو برادرزاده عزیز، مقصودت کیست؟

مهرود مقصود دختر عموی من، سینیور بندیک است.

قاصد آه! بله‌بله. سینیور بندیک خوش و خرم از جنگ

بخش اول / ۲۳

برگشته و شوخ تر و بذله گو تر از پیش خدمت شما خواهد رسید.

بئاتریس

آه‌آه، پس خوب می‌شناسیدش. لابد این را هم خوب می‌دانید که شهرت خودستایی بندیک همه جا رسیده. در همین مسین جارچی انداخته بود که هر کس در تیراندازی خود را حریف بندیک می‌داند به میدان بیاید. حتی «کوپیدن» رب‌النوع عشق را که در تیراندازی یکتاست به جنگ طلبیده بود. البته هیچ‌کس محلش نگذاشت. فقط دلفک عموی من به جای کوپیدن دعوتش را قبول کرد که با تیرکمان با او تیراندازی کند. راستی بگوئید بینم چند نفر را در این جنگ کشت و خورد؟

لئونانو

راستی بئاتریس تو سینیور بندیک را خیلی کوچک می‌گیری و مسخره می‌کنی. اما من حتم دارم تلافی خواهد کرد و جواب دندان‌شکنی به تو خواهد داد.

قاصد

سینیور بندیک در این جنگ خدمات خیلی بزرگی کرده. لابد زیادی خواربار سپاه داشت فاسد می‌شد و می‌گندید او همه را خورد و از فساد نجات داد. می‌دانم، سینیور بندیک معده بسیار نیرومند و دلیری دارد.

بئاتریس

در هر صورت جنگجوی بسیار شجاعی است. بانوی زیبا.

قاصد

بله البته در برابر یک زن زیبا جنگجوی شجاعی است، تا در برابر یک جنگجوی شجاع چه باشد؟

بئاتریس

سینیور بندیک در برابر شجاعت شجاع و در مقابل مردی مرد است.

قاصد

لئونانو	(به قاصد.) خواهش می‌کنم گفتار برادرزاده مرا جدی نگیرید. همیشه آتش جنگ شوخ و شنگ بذله‌گویی بین سینیور بندیک و بتاتریس روشن است. هرگز نشده که همدیگر را ببینند و در متلک‌گویی دست و پنجه‌ای با هم نرم نکنند. شوخی و لطیفه‌گویی عقل و هوششان را برده.
بتاتریس	بهرتر است بگویید بندیک عقل و هوشش را در این جنگ به من باخته. او حالا دیگر اسبش از خودش باهوش‌تر است. (به قاصد) راستی بگویید بینم دوستان تازه‌اش چه کسانی هستند. او هر ماه دوستان خود را عوض می‌کند.
قاصد	چه‌طور چنین چیزی ممکن است!
بتاتریس	برای او خیلی آسان است حتی ایمانش مثل کلاهش می‌ماند با هر مد تازه عوضش می‌کند.
قاصد	این‌طور معلوم است که شما از او هیچ خوشتان نمی‌آید؟
بتاتریس	می‌خواهم همه‌چه خوشی‌ای هرگز برای من وجود نداشته باشد. خوب نگفتید رفقای تازه‌اش چه کسانی هستند؟
قاصد	بیشتر با سینیور کلودیو و دارودسته او رفت و آمد می‌کند.
بتاتریس	آه خدا به همه‌شان رحم کند. مثل یک ناخوشی به جان آدم می‌چسبد. زودتر و بدتر از طاعون به همه جا سرایت می‌کند. دمش به هر کس برسد حسابش با شیطان است.
	خدا کلودیوی نجیب و مهربان را از شر او نگاه دارد. اگر این ناخوشی که من اسمش را بندیک گذاشته‌ام، به او سرایت کند تا هزار لیور خرج نکند معالجه نخواهد شد.
قاصد	در این صورت، بانوی بزرگوار من کوشش می‌کنم از دوستان شما باشم.

بخش اول / ۲۵

بئاتریس	کوشش کن، دوست من، کوشش کن.
لئوناتو	(به بئاتریس) این جا دیگر خدا به او رحم کند.
قاصد	(اشاره به قاصد) گمان می کنم دون پدر و آمد.
	دون پدر و، کلودیو، بندیک، بالتازار و بعد دون زوان داخل می شوند.
دون پدر و	آه سینیور لئوناتو به سلامت باشید. هیچ کس مثل شما این طور از زحمت و ناراحتی استقبال نمی کند. چون آمدن ما برای شما به جز زحمت و ناراحتی اجر دیگری ندارد. همه کس از خرج و در دسر پرهیز می کند، اما شما در جست و جوی آن هستید.
لئوناتو	زحمت و در دسر با شما به خانه من پا نمی گذارد. بر عکس مصاحبت شما برای ما عین راحتی است. وقتی زحمت از انسان دست بر می دارد راحت جای آن را می گیرد، در صورتی که وقتی شما از من دور بشوید کسالت و غم همدم من خواهد بود.
دون پدر و	در هر صورت امیدوارم باعث ملال شما نباشم. (اشاره به ههرو) دختر شما است؟ ... ههرو؟
لئوناتو	بله سینیور.
دون پدر و	امیدوارم همیشه دل خوش و کامروا باشید؛ بانوی بزرگوار. به نظر من شما تصویر تمام عیار پدر نجیبان هستید.
بندیک	با آن که ممکن است تصویر تمام عیار پدرش باشد، اما این دلیل آن نیست که همان مغز و همان فکر، بالاخره

همان سروکله روی (اشاره به مهر) این شانه‌ها باشد.

بیخشید بانوی مهربان من آدم حقیقت‌گویی هستم.

بناثریس تعجب می‌کنم، سنیور بندیک، با آن‌که هیچ‌کس به حرف‌های شما اعتنا نمی‌کند چه لزومی دارد این‌طور شکر خرد کنید؟

در مدت گفت‌وگوی بین این دو، دون‌پدرو و لئونانو آهسته صحبت می‌کنند.

بندیک آه‌آه! عجب عجب! بیخشید شما را ندیدم، بانوی عزیز. شما هنوز زنده هستید؟

بناثریس تا وقتی شما زنده هستید و می‌توانم مسخره‌تان بکنم و به ریشتان بخندم خدا نکند من بمیرم. برای چه آرزو می‌کنید من که آن‌قدر دوستدار شما هستم و از دوری شما هر شب پشت چشمم واز می‌ماند، بمیرم؟

بندیک این برای من مسلم است که همه زن‌ها مرا دوست دارند، خوشبختانه به استثنای شما، و من ای کاش می‌توانستم جای کوچکی برای آن‌ها در قلبم پیدا کنم. برای این‌که، راستی هیچ‌کدام‌شان را دوست ندارم، مخصوصاً شما را.

بناثریس آخ چه بهتر! چه بهتر! خوش آن باغی که شغال ازش قهر کند! چه خوشبختی بزرگی برای همه زن‌ها، وگرنه نک ونال ابلهانه یک دل‌باخته مغرور گوش آن‌ها را کر می‌کرد و سرشان را به درد می‌آورد. خدا را شکر، من هم به واسطه خون‌سردی که دارم همان خلق و خوی شما درم هست. من بیشتر دوست دارم هر نیمه شب زوزه سگم را

بخش اول / ۲۷

بشنوم تا صدای مردی را که بیخ گوش من به عشق سوگند می خورد که واله و شیدای من است.

بندیک چه بهتر، چه بهتر! خدا این خُلق و خور را از شما نگیرد برای این که صورت و گل و گردن مرد بیچاره از آسیب و خراش چنگال شما راحت خواهد بود.

بئاتریس اگر صورت آن مرد هم مثل صورت شما باشد چنگ من حتماً زشت ترش نخواهد کرد.

بندیک واه واه چه نفسی! مثل وروره جادو حرف می زند!
دون پدرو نتیجه صحبت من با سینیور لئوناتو این است که دوست عزیز من، لئوناتو همه ما را دعوت کرده مدتی پیشش بمانیم. من به او گفتم که ما یک ماه می مانیم، اما او اصرار و آرزو دارد که این مدت بیشتر باشد و من به جرئت قسم می خورم که این فقط یک تعارف بی جا نیست بلکه آرزوی قلبی اوست.

لئوناتو قسم بخورید سینیور، قسم دروغی نخواهد بود (به دون ژوان) خیلی خوش آمدید سینیور دون ژوان. مخصوصاً حالا که با برادر گرامی تان آشتی کرده اید شایسته تعظیم و تکریم بیشتری هستید.

دون ژوان خیلی متشکرم. من چاپلوسی و سخنوری نمی دانم. فقط خیلی متشکرم.

لئوناتو حالا همه بفرمایید (به دون پدرو) خواهش می کنم جنابعالی پیش بیفتید.

دون پدرو به شرط این که بازو به بازوی هم برویم. بفرمایید.

همه به جز بندیک و کلودیو خارج می شوند.

کلودیو	بندیک، دختر سینیور لئوناتو، را خوب دیدی؟
بندیک	نگاهی به قد و قواره اش انداختم، اما خوب ندیدمش.
کلودیو	دختر بیار محجوب و باوقاری است. نه؟
بندیک	می خواهی، آن طوری که وظیفه هر مرد شرافتمندی است، راست و پوست کنده عقیده ام را بگویم؛ یا همان طور که عادت همیشگی من است، مثل میر غضب سفاک جنس لطیف با تو حرف بزنم؟
کلودیو	نه خواهش می کنم جدی و بی غل و غش عقیده ات را بگو.
بندیک	راستش به نظر من او برای یک تعریف و توصیف گرم و پر هیجان ضعیف است. برای توصیف درخشان تیره و تار است. برای تعریف و توصیف عالی کوچک است. پس آن چه که من می توانم در وصفش بگویم این است که: اگر به غیر از این بود که حالا هست این زیبایی را نمی توانست داشته باشد، و بالاخره همان طور هم که حالا هست ابداً چنگی به دل من نمی زند.
کلودیو	راستی خیال می کنی من شوخی می کنم. خواهش می کنم راست و درست بگو بینم چه طور به نظرت آمده؟
بندیک	مگر خیال داری بخیریش که آن قدر واری می کنی؟
کلودیو	آیا با تمام دارایی دنیا ممکن است چنین جواهری را خرید؟
بندیک	بله حتی یک جعبه طلای الماس نشان هم روش، برای این که در آن پنهانش کنی... اما صبر کن بینم. راستی جدی حرف می زنی یا مسخرگی می کنی؟ بگو بینم چه طور باید برقصم که با ساز تو جور بیاید؟

بخش اول / ۲۹

کلودیو شوخی نمی‌کنم. او به نظر من دلرباترین زنی است که من تا به حال دیده‌ام.

بندیک چشم‌های من، شکر خدا، هنوز بدون ذره‌بین خیلی خوب می‌بیند و تشخیص می‌دهد. با وجود این من همچو چیزی نمی‌بینم. بیا، چرا راه دور برویم؟ مثلاً همین خود دختر عموش، اگر این پرچانگی و هزل‌گویی‌اش نبود، بهتر از خودش بود. همان قدر که روزهای بهاری به روزهای زمستانی برتری دارد، زیبایی این به آن می‌چربد. در هر صورت امیدوارم قصد زناشویی نداشته باشی. این طور نیست؟

کلودیو راستش اگر قسم بخورم که نه، در صورتی که هرو مایل باشد مجبورم قسم را بشکنم.

بندیک عجب عجب عجب! کار به این جا رسیده! تف به این روزگار! یک مرد ندیدم که تنش نخارد و خودش را در آتش نیندازد! آرزو به دلم ماند که یک شصت ساله زن نگرفته بینم. خوب، باشد. حالا که دلت می‌خواهد خودت به دست خودت یوغ را به گردنت بیندازی، پس آن قدر شیار کن تا نفست بگیرد. حتی روزهای یکشنبه و تعطیل. (دون‌پدرو برمی‌گردد)

دون‌پدرو چه کار مهم و اسرارآمیزی شما را مشغول کرده که با ما نیامدید و این جا تنها ماندید؟

بندیک ای کاش حضرت اجل به من امر بفرماید تا جواب بدهم.

دون‌پدرو به نام آن سوگند وفاداری که در حق من یاد کرده‌ای به تو امر می‌کنم، بگو.

بندیک می شنوید، کنت کلودیو؟ به جان شما من مثل یک آدم کور و کور و لال سر نگه دار هستم. اما وقتی پای سوگند وفاداری در میان است... می شنوید؟ سوگند وفاداری... (به دون پدرو) عاشق شده!... حتماً حضرت اجل می پرسند عاشق کی؟ ملاحظه بفرمایید چه قدر سخن را کوتاه می کنم: عاشق دختر کوتاه قد لئوناتو.

کلودیو اگر راست باشد چه می شود؟

بندیک یعنی راست نیست؟ عجب! با پا پس می زند و با دست پیش می کشد. می گوید اگر راست باشد، اما در حقیقت می خواهد بگوید خدا نکند دروغ باشد، این طور نیست؟

کلودیو بله تا مهر و محبت از دلم نرفته بهتر است بگویم خدا نکند دروغ باشد.

دون پدرو اگر این طور است چه بهتر! برای این که دختر بسیار شایسته ای است.

کلودیو این را می فرمایید برای این که به راز دل من پی ببرید؟

دون پدرو نه، به شرافتم قسم حقیقت را گفتم.

کلودیو به ایمانم قسم من هم حقیقت را گفتم.

بندیک به ایمان و شرافتم که دو برابر مال همه است قسم من هم به جز حقیقت چیزی نگفتم.

کلودیو این که او را دوست دارم، این را حس می کنم.

دون پدرو این که او شایسته محبت شماست این را هم من می دانم.

بندیک و این که من حس نمی کنم چه طور ممکن است او را دوست داشت و نمی دانم چرا او شایسته این دوستی است، مشکل این جاست. اگر مرا در آتش هم بیندازند عقیده ام همین است که هست.

بخش اول / ۳۱

- دون پدرو** من می دانم که تو همیشه در برابر زن و زیبایی کافر سمج و سرسختی بوده ای و هستی.
- بندیک** از این که من مخلوق و پرورده زن هستم به جز تشکر حرفی ندارم و برای همین هم سر تعظیم و تکریم در برابر زن فرود می آورم. اما دیگر تا همین جا بس است. بعد از عرض معذرت به همه زن ها، از آن جا که نمی خواهم این گناه گردنم را بگیرد که به یکی از آن ها بدگمان باشم این است که می خواهم این حق را داشته باشم که اعتمادم را از همه آن ها بیروم. و نتیجه این مقدمه این که تا آخر عمرم زن نخواهم گرفت.
- دون پدرو** من حتم دارم پیش از آن که مرگ گریبانم را بگیرد تو را هم زردرو و رنجور از عشق خواهم دید. یقین دارم این آرزو را به گور نخواهم برد.
- قاصد** آه. زردرو و رنجور!... از خشم، از درد، از گرسنگی ممکن است. اما از عشق هرگز.
- دون پدرو** هرگز؟
- بندیک** بله. هر وقت شما به من ثابت کردید آن خونی را که شراب در رگ های من می آورد، رنج عشق از بین می برد آن وقت حق دارید چشم های مرا با تیر همان عشق کور کنید.
- دون پدرو** بسیار خوب. اما اگر آن روز زیر قولت زدی رسوا و انگشت نمای مردم مت خواهم کرد... خوب اگر زنده ماندیم خواهیم دید که آخرش گاومیش وحشی هم یوغ را به گردش خواهد انداخت.
- بندیک** گاومیش وحشی ممکن است، اما اگر بندیک عاقل

بگذارد و این طوق به گردنش بیفتد باید شاخ‌های
گاو میش را به پیشانی بندیک گذاشت و یک لوحه با این
چند کلمه به سینه‌اش آویزان کرد: بندیک تازه داماد را
نماشاکنید.

دون‌پدرو بیار خوب. پس حالا تا شاخ به پیشانیت نگذاشته‌اند،
سینیور بندیک عزیز، خواهش می‌کنم بروی پیش لئوناتو
و بگویی که با کمال میل دعوتش را قبول می‌کنم. چون
به راستی برای پذیرایی ما تهیه و تدارک زیادی دیده.
بندیک اطاعت می‌کنم. رساندن این نوع پیغام‌ها خوب از من
بر می‌آید. لابد شراب زیادی هم تهیه دیده؟
دون‌پدرو هر قدر بخواهی.

بندیک پس لازم است که هر چه زودتر بروم. سینیور کلودیو،
خدا قوت! (بیرون می‌رود)
دون‌پدرو خوب کلودیو؟

کلودیو حضرت اجل به سلامت باشند. ممکن است خواهش
کمکی از شما بکنم؟

دون‌پدرو محبت و صمیمیت من درباره‌ی تو به اندازه‌ای است که
برای سعادت تو از هیچ کاری مضایقه ندارم. بگو چه
کمکی می‌خواهی و خواهی دید چه تند و تیز انجام
خواهم داد. آیا راستی خواهان هر وهستی؟

کلودیو آه! سینیور، پیش از آن‌که به این جنگ بروم من به چشم
یک سرباز که از سرانجام خودش بی‌خبر است به این
دختر زیبا نگاه می‌کردم، یعنی نگاه پُر از مهر و محبت
مردی که وظیفه‌ی سخت و بزرگی در پیش دارد و باید از

بخش اول / ۲۲

هر دلبستگی پرهیز کند. اما حالا که از این جنگ برگشته‌ام
افکار جنگجویانه جای خود را به رؤیاهای شیرین و
خواهش‌های لطیف طبع که همه آن‌ها حکایت از زیبایی
هه‌رو می‌کند داده...

دون‌پدرو

کلودیو تو به‌زودی عاشق تمام عیاری خواهی بود.
نشانه‌اش همین پرگویی و درد دل دور و درازی است که
می‌کنی. اگر هه‌روی زیبا را دوست داری صاف و
پوست‌کنده اظهار کن. من با خودش و پدرش صحبت
می‌کنم و تو به کام دلت خواهی رسید.

کلودیو

دارویی شیرین‌تر از این‌که گفتید برای این درد پیدا
نمی‌شود و من از ترس این‌که مبادا این مهر و محبت در
نظر شما ناگهانی و هوس‌بازی جلوه کند سخن را دراز
کردم.

دون‌پدرو

نه. چه ضرورت دارد که پل بیار درازتر از پهنای
رودخانه باشد؟ در هر کار باید اندازه را نگه داشت.
هر کاری که ما را زودتر به هدف برساند آن خوب است.
خوب، تمام کنیم. می‌گویی دوستش داری؟ چه بهتر! من
شفابخش‌ترین دارو را الان برای تو تهیه می‌بینم، و آن
این است که شنیدم امشب برای ما جشن نشاط‌انگیزی
برپا می‌کنند. من با لباس عوضی خودم را به‌جای تو جا
می‌زنم و داستان دلنواز این عشق را از زبان تو برای هه‌رو
تعریف می‌کنم. بعد با پدرش گفت‌وگو می‌کنم. نتیجه؟
اوه نتیجه را بعد خواهیم دید. حالا باید زودتر دست
به کار بشویم.

بیرون می‌روند.

دون‌ژوان و کتراد داخل می‌شوند.

- کتراد** آیا حالتان خوش نیست، سینیور؟ چرا آن قدر خشمگین و غصه‌دار هستید؟ خُلق تنگی شما گاهی حد و حصر ندارد.
- دون‌ژوان** وقتی علتش بی حد و حصر باشد غصه هم بی حد و حصر است.
- کتراد** شما باید به گفتار عقل بیشتر گوش کنید تا به احساسات.
- دون‌ژوان** چه فایده از گفتار عقل؟
- کتراد** اگر چاره قطعی و فوری نباشد اقلأ قدرت تحمل را زیاد می‌کند.
- دون‌ژوان** بیار تعجب می‌کنم که تویی که خودت را خیلی عاقل می‌دانی بیهوده کوشش می‌کنی برای درد بی‌درمانی دارویی تصویری و خیالی‌ای به کاربری. من نمی‌توانم آن‌چه که هستم طور دیگری بنمایانم. من حق دارم وقتی دلیلی در پیش است غمگین باشم و به شوخی‌ها و مسخرگی‌های هیچ احمقی نخندم. وقتی گرسنه‌ام بدون این‌که انتظار اجازه از کسی داشته باشم غذا بخورم. وقتی خسته‌ام بخوابم و به کار کسی کار نداشته باشم. وقتی شاد و خرمم بخندم و به غم دیگران بی‌اعتنا باشم.
- کتراد** بسیار خوب، موافقم. اما هرگز صلاح نیست با کج خلقی و نرش‌رویی اندیشه پنهانی خودتان را پیش از آن‌که اجرا کنید بروز بدهید. شما همین تازگی بر ضد برادران طغیان کردید، و هنوز مدت زیادی نگذشته که او با شما

بخش اول / ۳۵

دوباره بر سر مهر و محبت آمده. بنابراین بدون خوش خلقی و خوش رویی این محبت در دل و جان او ریشه نخواهد دواند. پس برای این که از فکر و تصمیم تان حاصل خوب بردارید باید بگذارید زمان کار خودش را بکند.

دونژوان

من بیشتر دوست دارم کرم روی خاری باشم تا گل سرخ شکفته ای روی شاخه محبت برادرم. راحت ترم، همه این ها که من از شان بدم می آید و متفرم به من بی اعتنایی کنند تا گفتار و رفتاری که به دلخواه من نباشد داشته باشم، که محبت آن ها را جلب کند. در این صورت اگر غیر ممکن است بگویید که من مردی با شرف و متعلقم، اقلاً ثابت خواهد شد که بدجنس صاف و صادقی هستم. من دوست ندارم آزادم بگذارند، اما پوزه بند به دهنم ببندند. نمی خواهم بال و پر را ببندند و پروازم بدهند من مرغی نیستم که در قفس آواز بخوانم. اگر دهنم بسته نباشد حتماً گاز شان خواهم گرفت اگر آزاد باشم هر چه مطابق میل باشد خواهم کرد. پس زمان آزادی راحتم بگذار و بیهوده کوشش نکن طبع و خوی مرا عوض کنی. می گویند مار پوست خود را می گذارد و اما خوی خود را نمی گذارد. (بوراجیو داخل می شود) آه بوراجیو، چه خبر تازه؟

بوراجیو

آمده ام خبر یک زناشویی را که دارند راست و ریش را جور می کنند به شما بدهم.

دونژوان

آیا ممکن است از روی این خبر الگوی یک بدجنسی

تازه‌ای را برید. هاه؟ خوب بگو بینم این کدام احمقی
است که بخت و اقبال ازش برگشته؟

بوراجیو بخودتان حدس بزنید.

دونژوان نمی‌دانم.

بوراجیو دست راست برادر عزیزتان.

دونژوان کی؟ لابد این جوان تازه به دوران رسیده، حضرت اجل
سینیور کلودیو؟ هاه؟

بوراجیو درست گفتید خود اوست.

دونژوان مرد تمام عیاری است. خوب جفتش کیست؟ به کی
ناخن بند کرده؟

بوراجیو به هه‌رو. دختر و وارث لئوناتو.

دونژوان آها! جوجه‌ای است که زود هوس خروس به سرش افتاده
از کجا این را فهمیدی؟

بوراجیو توی اتاقی داشتم لباس‌های شما را مرتب می‌کردم همین
وقت حضرت اجل دون‌پدرو و کنت کلودیو، بازو
به بازوی هم انداخته و خوش و خرم، سر رسیدند. من
پشت یک پرده قایم شدم. آن‌جا خودم شنیدم با هم قرار
می‌گذاشتند که حضرت اجل در جشن امشب هه‌رو را
برای کلودیو خواستگاری کند.

دونژوان آهاه! مبارک است! خوراک تازه‌ای برای کینه‌جویی من
تهیه شد. این جوان نو دولت، همه کس حتی مرا از چشم
برادرم انداخته ریشه ریش برادرم را در چنگش گرفته.
هر طور شده باید شیرینی زندگی را به کامش زهر کرد.
خوب من به دوستی و پشتیبانی شما دوتا مطمئن باشم.
این طور نیست؟

سینیور، تادم مرگ باشما هتیم.
پس برویم و قرار کار امشب را بگذاریم.

بیرون می‌روند.
لئوناتو و آنتونیو داخل می‌شوند.

خوب برادر، پسر تان موزیک برای جشن امشب در نظر
گرفت؟ چیزی کم و کسر نیست؟
همه چیز رو به راه است. اما برادر می‌خواهم خبری
به شما بدهم که هیچ فکرش را هم نمی‌کردید.
خبر خوشی است؟

این دیگر بسته به پیش آمد است. تا به حال ظاهر
خبر خوش و درخشان است و آن این است که یکی از
پیشخدمت‌ها از زبان دون‌پدرو شنیده که در جشن
امشب از دختر شما خواستگاری خواهد کرد.

کسی که این را به شما گفت مرد هوشیار و عاقلی است؟
به نظر من این طور است. می‌فرستم او را بیاورند تا
خودتان پرسید.

نه نه لازم نیست. مثل این که ما اصلاً این خبر را
نشنیده‌ایم. بهتر است صبر کنیم تا خودش آشکار شود.
اما من خیلی میل دارم همین الان این خبر را به دخترم
بدهم تا اگر راست باشد فکرش را کرده باشد. خواهش
می‌کنم خود شما با خبرش کنید. زود. زود.

بیرون می‌روند.

سن ۲

شب است

لئوناتو، آنتونیو، ههرو، بئاتریس
لئوناتو و آنتونیو لباس بال پوشیده‌اند و هر یک ماسکی در
دست دارند.

لئوناتو مثل این‌که دون ژوان سر شام حاضر نشد. از شماها کی
او را ندیده؟

آنتونیو من که ندیدم.

بئاتریس چه قدر این مرد اخمو و ترش‌روست مثل این‌که از دماغ
فیل افتاده من هر وقت می‌بینمش قلبم می‌گیرد.

ههرو مثل این‌که خمیرش را با گرفتگی و فکر و غصه عجین
کرده‌اند.

بئاتریس مرد کامل تمام عیار کی است که میانه دون ژوان و
بندیک باشد. دون ژوان به تصویر روی دیوار می‌ماند،
گنگ و لال است. لبش به خنده و شوخی باز نمی‌شود. آن
یکی برعکس دهنش بند و بست ندارد. نشخوارش
پر حرفی است.

لئوناتو پس نیمی از زبان بندیک توی دهن دون ژوان، و نیمی از
غم و غصه این یکی روی صورت آن یکی ...

بئاتریس بله، و عمویی مثل شما، کیسه‌ای پُر پول، زیبایی‌ای
فراوان، مردی که این‌ها را داشته باشد می‌تواند هر زنی را
اسیر عشق خود کند... اما البته شرط اصلیش این است که

زنی پیدا کند که از مرد بیزار نباشد.
 آخ برادرزاده عزیز، گمان نمی‌کنم با این نیش‌زبان هرگز
 شوهری برایت پیدا بشود.

به نظر من هم از جهت شوهر، خیلی سیاه‌بخت است.
 چه بهتر. باز هم سیاه‌بخت بهتر از نفرین زده است. برای
 این که هر دختر شوهر نرفته‌ای سیاه‌بخت و هر زن شوهر
 کرده‌ای نفرین زده است.

(به مهر) خوب برادرزاده عزیز امیدوارم تو اقلأً
 نفرین زده باشی و در این باره به حرف پدرت گوش کنی.
 البته، وظیفه‌ی او این است که در مقابل حرف پدر تعظیمی
 بکند و بگوید: هر طور شما صلاح می‌دانید. (به مهر) اما
 دختر عموی مهربان امیدوارم مرد زیبا و شایسته‌ی چون
 تویی باشد وگرنه یک تعظیم دیگر بکن و بگو: نه پدر من
 صلاح نمی‌دانم.

با تمام این حرف‌ها من آن روزی را به چشم می‌بینم که با
 کمال میل شوهر کنی.

ابداً! مگر این که خدا مردی را نصیب من کند که جوهرش
 از خاک نباشد، وگرنه همه‌ی پسران آدم و حوا برادران منند
 و من این را گناه بزرگی می‌دانم که خواهر به برادر
 خودش شوهر کند.

(به مهر) خوب دخترک من، آن چه که گفتم فراموش
 نخواهی کرد. اگر امشب کسی از تو خواستگاری کرد
 می‌دانی چه جواب بدهی؟

پس این را هم بدان، دختر عموی عزیز، که این راهی را که

۴۰ / هیاوری بیار برای هیچ

در پیش داری سه مرحله دارد: اول خواستگاری، دوم
عروسی، سوم پشیمانی. به عقیده من هرچه بیشتر در
همان منزل اول بمانی خوش بخت تر خواهی بود.

لئوناتو آهای بئاتریس تو خیلی بدبینی و همه چیز را تیره و نار
می بینی.

بئاتریس گناه از چشم من نیست، از آن چیزی است که این طور
به چشم من می آید.

لئوناتو آهاه رقص شروع شد، راه را باز کنید.

لئوناتو و آنتونیو ماسک خود را به صورت می گذارند و
کنار می روند. دون پدرو، دون ژوان، کلودیو، بندیک،
بالتازار، بوراچیو، مارگریت، آرسالا به ترتیب داخل
می شوند.

دون پدرو (به هرو نزدیک می شود.) بانوی زیبا، میل دارید با یک
دلباخته پُر امید و آرزو برقصید؟

هرو به شرط آن که آن دلباخته مرا در شعله های امید و
آرزویش آتش نزند و به روی هم نگاه نکنیم و سوال
جوابی هم در بین نباشد.

دون پدرو من ساکت می مانم، اما شما اقلأ با من حرف بزنید.

هرو هروقت دلم خواست حرف می زنم.

دون پدرو کی مثلاً؟

هرو هروقت از ریختن خوشم بیاید. خدا کند صورتان بهتر
از ماسکتان باشد.

دون پدرو اگر از عشق می خواهید صحبت کنید آهسته تر حرف
بزنید.

بخش اول / ۴۹

دور می‌شوند، بالتازار و مارگریت پیش می‌آیند.

بالتازار آخ چه قدر آرزو دارم محبوب شما باشم!
مارگریت همچو آرزویی نداشته باشید برای این که سرناپای من
عیب و نقص است.

بالتازار یکیش را بگویید.
مارگریت یکیش این که هر وقت چیزی از خدا می‌خواهم بلند
می‌گویم.

بالتازار چه بهتر، پروان شما آمین خواهند گفت.
مارگریت پس پروردگارا یک مرد دلچسب‌تر نصیب من کن که با
من برقصد.

بالتازار آمین!
مارگریت پروردگارا مرا زودتر از شرّ این کاوالیه راحت کن...
خوب منتظر آمین شما هستم.

بالتازار نخیر. این جا باید بگویم خدا نکند (دور می‌شوند. بندیک و
بئاتریس پیش می‌آیند).

بئاتریس نمی‌خواهید به من بگویید کی این را به شما گفت!
بندیک نخیر. معذرت می‌خواهم.

بئاتریس پس بگویید کی هستید.

بندیک حالا نمی‌گویم.

بئاتریس اگر مرا کشتید، این را سینیور بندیک به شما گفته.

بندیک بندیک کیه؟

بئاتریس من می‌دانم که شما او را خوب می‌شناسید.

بندیک باور کنید که هرگز اسمش را هم نشنیده‌ام. خواهش
می‌کنم شما به من بگویید چه جور آدمی است.

باتریرس او، به گفتنش نمی‌ارزد. خودش خیال می‌کند مردی دانا و باهوش و فرمانده شجاعی است. اما امر به خودش هم مثبه شده دلچک بی‌مزه‌ای بیشتر نیست. دلچک سینیور دون‌پدرو. گمان می‌کنم همین جاها پرسه می‌زند. خیلی دلم می‌خواست نزدیک من می‌آمد تا همین را بهش می‌گفتم.

بندیک وقتی من شناختمش عقیده‌شمارا درباره‌ او بهش خواهم گفت و جوابش را هم برای شما می‌آورم.

باتریرس بفرمایید، بفرمایید. البته چند ناسزای بی‌مزه نثار من خواهد کرد، اما اهمیتی ندارد.

همه به جز دون‌ژوان، بوراچو، کلودیو، بیرون می‌روند.

دون‌ژوان همه به باغ رفتند. یک ماسک بیشتر نمانده، او هم گمان می‌کنم یا خوابش برده یا غصه‌ای دارد.

بوراچو کلودیو است، از رفتارش می‌شناسمش.

دون‌ژوان به طرف کلودیو می‌رود.

بیخشید شما سینیور بندیک نیستید؟

کلودیو خوب شناختید.

دون‌ژوان سینیور، شما دوست قدیمی و صمیمی برادر من هستید. خواهش می‌کنم چشم و گوشش را باز کنید. بهش بفهمانید که با این دلباختگی خودش را رسوا و انگشت‌نمای همه خواهد کرد. کوشش کنید از این راه برش گردانید. هه‌رو از جهت مقام و منصب پدرش شایسته و برازنده فرمانروایی چون برادر من نیست.

pdf.tarikhema.org

سینیور دون پدرو همین روزها با ههرو، محبوب شما،
عروسی خواهد کرد. چنان سمج و سرسخت مثل مگس
پاییز به این غنچه بهاری چسبیده که دیگر دست از او
برنخواهد داشت.

مبارک است.

کلودیو

دعای قشنگی است همه دلال‌ها وقتی کالایی را به
مشری آب می‌کنند همین را می‌گویند.

بندیک

خواهش می‌کنم دست از سرم بردارید راحتم بگذارید.
آه‌آه، چه خبر شده! دیگری لقمه را از دهن‌تان گرفته
دعوایش را با من می‌کنید؟

کلودیو

بندیک

شما نمی‌روید من می‌روم.

کلودیو

بیرون می‌رود.

آخ طفلک: حالا باید مثل اردک تیرخورده برود توی
نی‌ها پنهان بشود و خون بالش را بلیسد. آن وقت به من
می‌گویند چرا زن نمی‌گیری.

بندیک

دون پدرو داخل می‌شود.

بخشید سینیور. کنت کلودیو را ندیدید.

دون پدرو

چرا سینیور الآن دیدمش. مثل ابر طوفانی خشمگین و
دل‌گرفته بود. بهش گفتم و گمان هم می‌کنم درست گفتم
که حضرت اجل دل ههرو را به دست آورده. حتی
خواستم تا کنار یک درخت بید بیرمش تا یک تاج غم و
یک شلاق برایش درست کنم و سزایش را کف دستش
بگذارم.

بندیک

دون پدرو چه خطایی کرده که باید شلاق بخورد؟
 بندیک خطای یک کودک احمق که آشیانه مرغی را توی درختی دیده و به رفیقش نشان داده، رفیقش هم نامردی نکرده و مرغک را از لانه درآورده.

دون پدرو نه اشتباه می‌کنی. این قراری است که ما با هم گذاشته‌ایم. من فقط کوشش می‌کنم آن مرغک را به آواز بیاورم و فوراً به صاحب اصلیش بپریم.

بندیک پس راستش اگر او از آن پرنده برخلاف گفته شما نباشد مرد شرافتمندی هستید.

دون پدرو آه‌ها، حریفت بناتریس آمد. نگاه کن دارد از دور می‌آید.
 بندیک آخ حضرت اجل، یک خواهشی از جنابعالی دارم. ممکن است یک مأموریتی به آن سر دنیا به من بدهید؟ حاضرم برای آوردن یک خلال دندان برای حضرت اجل به آخرین نقطه آسیا بروم. یا بروم یک مو از ریش پسر نوح برایتان بیاورم. یا برای مأموریتی به سرزمین یاجوج و ماجوج، آن‌جا که آهو سُم می‌اندازد و کلاغ پر می‌ریزد، بروم و ریخت این آتشپاره را بنیم. بله؟ همچو مأموریتی ندارید؟

دون پدرو هرگز، هرگز! دوری شما برای همه ما غیرقابل تحمل است.

بندیک رو به‌رو شدن با این آفت هم برای من هیچ شگون ندارد. گرگ دیدن مبارک، نادیدنش مبارک‌تر. من رفتم.

بیرون می‌رود.
 بناتریس، هرو، کلودیو و لئوناتو داخل می‌شوند.

بثاتریس این سینیور کلودیو که مرا فرستادید پیداش کنم.
 دون پدرو خوب كنت. چرا گرفته و غمگین هستید؟
 کلودیو غمگین نیستم.
 دون پدرو پس ناخوش هستید؟
 کلودیو ناخوش هم نیستم.
 بثاتریس به نظر من كنت نه غمگین است نه ناخوش، نه تندرست
 است نه خوش. اگر می بینید رنگش مثل رنگ ترنج
 اسپانیولی شده برای خشم و بغضی است که از کار شما
 دارد.
 دون پدرو درست گفتید. اما او اشتباه می کند. بیا پیش کلودیو. من
 به نام تو مأموریتم را انجام دادم. با پدرش هم گفت و گو
 کردم و رضایتش را به دست آوردم. روز عروسی را معین
 کن. خدا پشت و پناه هر دو تان باشد.
 لئوناتو كنت، دختر من مال شماست، تمام دارایی من هم جهاز
 اوست.
 بثاتریس جواب بدید كنت، نوبه شماست.
 کلودیو سکوت فصیح ترین بیان رضاست. اگر حدی برای
 افتخار و سعادت خودم معین کنم آن را کوچک کرده ام.
 بثاتریس دختر عمو، یالا نوبه توست. اگر نمی توانی حرف بزنی
 گریه نکن. گریه هم گاهی فصیح ترین شادی است. حالا
 زودتر روز شیرینی خوران را معین کنید... خوب به
 این طور هر سری بالینی پیدا کرد به جز سر من. اهمیتی
 ندارد آخرش هر موری جفت خودش را پیدا می کند.
 دون پدرو من خودم شوهری مطابق دل خواه برای شما زیر سر
 گذاشته ام.

بخش اول / ۴۷

بئاتریس به عقیده من زیر پا بگذارید و مثل کرم خاکی لهش کنید بهتر است. اسمش بندیک نیست؟

دون پدرو درست گفتید.

بئاتریس آخ امیدوارم این مترسک بستان نصیب گرگ بیابان نشود. هر کس زن او باشد مادر یک نسل دیوانه خواهد بود. خیلی معذرت می خواهم. البته حضرت اجل مرا عفو می فرمایند. مثل این که من به دنیا آمده ام فقط برای این که دیوانه وار شوخی کنم.

دون پدرو بفرمایید بفرمایید. برعکس اگر ساکت باشید و حرف نزنید شما را نخواهم بخشید. خوشی و خرمی بهتر به شما می آید. حتماً موقعی به دنیا آمده اید که مادرتان بسیار دل خوش بوده.

بئاتریس برعکس من موقع دل درد مادرم به دنیا آمده ام. اما همان موقع ستاره درخشانی در آسمان نیلی چشم هایش پُر از خنده بود. و شوخی می کرد، من زیر آن ستاره به دنیا آمده ام.

لئوناتو بئاتریس ممکن است پی کاری که به شما گفتم بروید؟
بئاتریس بله بله الان می روم. غفلت کردم خیلی معذرت می خواهم. (به دون پدرو) ببخشید حضرت اجل.

بیرون می رود.

دون پدرو الحق که زن خوش رو و خوش خلقی است.
لئوناتو همیشه همین طور است. خوش رو و خوش گو. غم و خلق تنگی در روحش راه ندارد. هیچ وقت جدی نیست،

مگر در خواب. دختر من می‌گوید حتی در خواب هم
می‌خندد.

دو نپدرو اما درباره‌ی شوهر دیگر سخت جدی است. صحبت
شوهر نمی‌شود جلوش کرد.

لئونانو اوه هرگز، هرگز! آتشپاره همه خواستگارهایش را
دماغ سوخته کرده.

دو نپدرو اما به نظر من برای بندیک ساخته شده. هر دو از هر جهت
به هم می‌آیند.

لئونانو ابدأ. مثل آب و آتش می‌ماند. به نظر من سر یک هفته مثل
سگ و گربه صورت همدیگر را آتش و لاش خواهند کرد.

دو نپدرو خوب کنت کلودیو. چه وقت قرار گذاشتید به کلیسا
بروید؟

کلودیو فردا، مینیور.

لئونانو نه پرجان. تا هشت روز دیگر ممکن نیست. در
صورتی که هشت روز هم کافی نیست تا وسایل و
تشریفات عروسی را آن‌طور که مطابق سلیقه و میل من
باشد تهیه ببینیم.

دو نپدرو اگرچه این مدت برای دلداده‌ها بسیار دور و دراز است.
اما کلودیو به تو قول می‌دهم که وقت برای هیچ‌کدام ما
به کالت نخواهد گذشت. من می‌خواهم در این فاصله
کار کمرشکنی را که هرکول رب‌النوع نیرو و قدرت هم از
عهده‌ی انجامش بر نمی‌آید بکنم. و آن این است که دل
بثاتریس و بندیک را به هم رام کنم. به شرط این که هر سه
شما به من کمک کنید.

بخش اول / ۴۹

لئوناتو	حضرت اجل من برای این کار در اختیار شما هستم، اگر چه لازم باشد که ده شبانه روز بی خوابی بکنم.
کلودیو	من هم همین طور حضرت اجل.
دون پدرو	شما چه طور هر روی زیبا؟
هریو	هر چه بفرمایید اطاعت می کنم، سینیور.
دون پدرو	آن طور که من بندیک را می شناسم برای بناتریس همسر شایسته و با وفایی خواهد بود. بندیک فرزند خانواده ای نجیب و اصیل است. کاردانی و شجاعتش بارها در کارهای مهم و میدان های جنگ آزمایش شده. مردی بسیار شریف و صدیق و بی غل و غش است. (به هریو) به شما خواهم گفت که چه طور باید درباره بندیک با دختر عموتان گفت و گو کنید و دلش را به دام بیاورید. (به کلودیو و لئوناتو) و با کمک شما دونفر شگردی خواهم زد که بندیک با تمام چموشی و سرسختیش دل به بناتریس ببازد. اگر به مقصود برسیم دیگر خدای عشق در برابر ما هیچ ارزشی نخواهد داشت. باید پیش ما سهر بپردازد و تاج افتخارش را به سر خواهیم گذاشت. با من بیاید تا طرح خودم را برای تان نقل کنم.
	بیرون می روند.
	دون ژوان و بوراچیو داخل می شوند.
دون ژوان	خوب دیگر تیر از کمان گذشت. کلودیو با دختر لئوناتو زناشویی می کند.
بوراچیو	بله سینیور. اما من می توانم جلو این کار را بگیرم.

۵۰ / هیاوی بیار برای میچ

دونژوان کینه و تنفری که از این مرد در دل دارم من را ناخوش کرده هر خاری که در راهش بگذاری، هر حصاری که در پیشش بنا کنی باعث دلجویی من خواهد بود. بگو بینم چه طور می توانی جلو این زناشویی را بگیری؟

بوراجیو البته نه با یک دستاویز شرافتمندانه، سنیور. اما طوری زیر سپر نیرنگ پنهان می شویم و چنان تیز و چابک شمیر اتهام را به سینه اش فرو می کنیم که هیچ کس به ما گمان بد نخواهد برد.

دونژوان زود بگو بینم چه طور.
بوراجیو گمان می کنم یک سال پیش به شما گفتم که من با مارگریت خدمتکار ههرو سرو سری دارم.

دونژوان بله یادم می آید.
بوراجیو می توانم او را وادار کنم که نیمه های یک شب تیره و تار، که زمین و زمان در خوابند، کنار پنجره ایوان اتاق بانویش بیاید و با من راز و نیاز کند.

دونژوان خوب چه نتیجه ای از این کار می بریم؟
بوراجیو این زهرکشنده ای است که من در قرع و انبیق فکرم ترکیب می کنم، اما خوراندنش با شماست. باید پیش برادران بروید و به گوشش فرو کنید که در این میانجی گری شرف و آبروی خودش را از دست داده و زن پاکدامن و پاک دلی را که به کلودیو داده پتیاره هر جایی ای بیشتر نیست.

دونژوان چه طور می توانم این ادعا را ثابت کنم؟
بوراجیو الان به شما می گویم. راه بیفتید، برادران و کنت کلودیو

بخش اول / ۵۱

را پیدا کنید بهشان بگویید شما اطمینان دارید که هرو معشوقه و محبوبة من است. هر قدر می توانید خدمتگزاری خودتان را بهشان نشان بدهید و به رخشان بکشید. هر اندازه بیشتر می توانید تعریف و توصیفشان کنید. بگویید که این اظهار و ادعای شما فقط برای نجات شرف و آبروی برادران و حیثیت و شهرت کنت کلودیو است. البته ادعای شما را بدون دلیل دندان شکن باور نخواهند کرد. بهشان بگویید که می توانند مرا غافل گیر کنند و کنار پنجره اتاق هرو در عشق بازی و بوس و کنار با او ببینند. آن وقت، آنجا، در آن شب معهود، به گوش خودشان خواهند شنید که من مارگریت را به نام هرو صدا می کنم. در آن تاریکی شب بدون این که تمیز و تشخیص بدهند، خواهند دید که مارگریت به جای هرو نام مرا می برد و با من راز و نیاز می کند. و این شب، شب پیش از عروسی خواهد بود.

هر چه بادا باد. طرح تو را اجرا می کنم. جانمی بوراچیو، سنگ تمام بگذار. تمام نیرنگت را به کار بزن. هزار سکه طلا مزد دست توست.

شما هم هر چه می توانید زمینه بدگمانی شان را بهتر حاضر کنید. آشفته گی و پریشانی به جان شان بیندازید. غیرت شان را تحریک کنید، تا بهتر به مقصود برسیم. راه بیفتید.

دیگر اگر کلودیو کوه باشد با زمین هموارش می کنم.

بیرون می رود.

دون ژوان

بوراچیو

دون ژوان

۵۲ / مایه‌ی بسیار برای هیچ

بوراجیو هزار سکه طلا! همه را خرج مارگریت می‌کنم.

بیرون می‌رود.

سن ۲

چند روز بعد

بندیک

(تنها) خوب سینیور کلودیو؟ تعجبم از این است که آیا ممکن است مردی که ادبار تمام کسانی را که گرفتار عشق شده‌اند دیده، به رفتار و گفتار ابلهانه عاشقان خندیده، حالا خودش عاشق بشود؟! کنت کلودیو، من زمانی را دیدم که برای تو هیچ بانگ و آهنگی به جز خروش کوس و کرنا‌ی جنگ گوش‌نواز نبود، حالا نوای یک نی هوش از سر تو می‌برد! زمانی را دیدم که تو ده‌میل را برای تماشای یک جوشن فولادی خوب پیاده می‌رفتی، حالا برای کشیدن طرح یک پیراهن خواب ده شب بیداری می‌کشی! تو عادت داشتی، مثل یک مرد شرافتمند یا یک سرباز بی‌غل و غش، ساده و بی‌پیرایه حرف بزنی حالا برعکس دانش‌نمایی می‌کنی و به هر حرفت هزار پیرایه می‌بندی! پروردگارا، نکند روزی با این چشم‌های خیره‌ام بینم خود من هم دچار چنین تغییر حالتی شده‌ام! البته نمی‌توانم قول بدهم و ضمانت کنم، اما گمان نمی‌کنم. نمی‌توانم قسم بخورم که عشق آن قدرت را ندارد که بتواند روزی مرا دیوانه کند، اما می‌توانم

بخش اول / ۵۳

به جرئت قسم بخورم که پیش از آن که دیوانه بشوم عاشق نخواهم شد. خوب، یک زن خوش ریخت، خوش قواره است، من هم این قدر که می گویند بدک نیستم. دیگری خوش صحبت و شیرین زبان است، من هم به از شما نباشد کمتر از او نیستم. سومی پاکدل و پاکدامن است، از من هم تا به حال ناپاکی ای سر نزده. بنابراین زنی که پسند من باشد کسی است که همه خوبی ها را به تنهایی داشته باشد. چنین زنی باید دارای ثروت سرشاری باشد و الا در چنین روز و روزگاری هیچ به درد من نمی خورد. خوش ذوق و شیرین سخن باشد. آن قدر خوشگل باشد که با صد چشم نشود یک ایراد از جمالش گرفت. نجابت و مهربانیش همه را وادار به تحسین کند و گرنه فرشته آسمانی باشد یک نگاه هم به رویش نمی کنم. موسیقی هم بداند. اما زلفش؟... زلفش... زلفش هم به رنگی باشد که به صورتش بیاید... آهاه صدای حضرت اجل می آید. پشت این پرده پنهان بشوم بینم برای نامزدی کلودیو چه می گویند.

پنهان می شود.

دون پدرو، لئوناتو، کلودیو داخل می شوند.

دون پدرو	خوب سینیور لئوناتو. توی باغ که بودیم به من می گفتید، که برادرزاده شما بتاتریس عاشق بندیک شده!
کلودیو	عجب عجب! من هرگز گمان نمی کردم عشق بتواند به دل بتاتریس راه پیدا کند.
دون پدرو	من هم همین طور. مخصوصاً تعجب من بیشتر از این

است که عاشق مردی شده باشد که تا چند روز پیش از
ظاهر رفتار و گفتارش چنین بر می آید که از این مرد بدش
می آید.

لئونانو راستش حضرت اجل خود من هم درست سر
در نمی آورم! چه طور، برخلاف آن چه که همه ما گمان
می کردیم، این مهر و محبت در او پیدا شده؟ از عقل و
تصور من بیرون است.

دون پدرو شاید این هم یک شوخی است؟
کلودیو ممکن است.

لئونانو شوخی! آخ پروردگارا! اگر آن چه که در این چند روزه که
شما این جا هستید من از محبت او برای بندیک می بینم و
می شنوم دروغ و شوخی باشد پس دیگر هیچ راستی در
دنیا وجود ندارد.

دون پدرو خوب پس بگوید بینم چه نشانه ای از عشق و محبت در
او پدیدار شده که شما باور کرده اید؟

لئونانو نشانه های بیار. (به کلودیو) لابد دخترم به شما هم گفته؟
کلودیو بله. بله همه اسرار بناتریس را به من گفته.

دون پدرو پس به من هم بگویید. آن قدر مرا در انتظار نگذارید. من
گمان می کردم قلب این زن حصاری است که در برابر
سخت ترین حمله عشق تسخیرناپذیر خواهد بود.

لئونانو من هم مثل شما فکر می کردم و حاضر بودم شرط بندی
کنم و قسم بخورم. مخصوصاً وقتی که پای بندیک در
میان باشد.

دون پدرو آیا بندیک می داند؟ بناتریس به او اظهار کرده یا نه؟

بخش اول / ۵۵

- لئوناتو نخیر. قسم خورده که هرگز اظهاری نخواهد کرد. حالا ببینید چه رنج سختی را باید تحمل کند!
- کلودیو بله. همین طور است که می‌گویید. هه‌رو برای من نقل کرد که بشاتریس می‌گوید: بعد از آن‌که این همه پیش همه کس، مخصوصاً در این چند روزه، او را تحقیر کرده‌ام حالا به او بگویم یا برایش بنویسم که دوستش دارم! هرگز!
- لئوناتو بله دخترم می‌گفت گاهی شب‌ها در رختخواب می‌نشیند و نامه‌ای را شروع می‌کند اما هنوز یک صفحه ننوشته نامه را پاره می‌کند.
- کلودیو صحیح گفتید پیش آمدی به یادم آمد که هه‌رو دیروز برایم نقل کرد.
- لئوناتو بله بله می‌دانم. یک‌بار نامه‌ای نوشته و تا کرده و در پاکت گذاشته بود. وقتی می‌خواست نامه را لاک و مهر کند ناگهان از پشت پاکت چشمش به نام بندیک و بشاتریس افتاد که با تا کردن نامه کنار هم افتاده بودند...
- کلودیو بله بله همین است.
- لئوناتو او! آن وقت نامه را دور می‌اندازد و خودش را سرزنش می‌کند که چرا به مردی که بی‌گمان نویسنده را مسخره خواهد کرد چنین نامه‌ای نوشته... به دخترم گفته بود که من او را با خودم می‌سنجم اگر او نامه‌ای به من بنویسد من به او می‌خندم و مسخره‌اش می‌کنم. بله با وجود این‌که دوستش دارم مسخره‌اش می‌کنم.
- دون‌پدرو پس حالا که این طور است و خودش هم اظهاری نمی‌کند

باید هر طور شده به بندیک فهماند.

کلودیو چه فایده؟ بندیک این احساسات را به بازی می گیرد و دختر بدبخت را به سختی تمسخر و اذیت خواهد کرد.
دون پدرو اگر چنین رفتاری بکند راستی سزاوار چوبه دار خواهد بود.
کلودیو زنی به این خوبی و پاک دامنی. خوش ذوق، با سلیقه، کار دان.
کلودیو راستی عقل و دانایی و هوش و رأیش به همه چیز بندیک می چربد.

دون پدرو از عقلش صحبت نکن که اگر عاقل بود دل به بندیک نمی باخت.

کلودیو آه حضرت اجل، طبیعی است که وقتی در یک طبع لطیف و مهربان عقل و عشق با هم نبرد کند حتماً عشق فاتح خواهد شد.

دون پدرو ای کاش بئاتریس این عشق را نثار من می کرد تا من خودم ملک و دولتم را نثار او کنم. سینیور لئوناتو، خواهش می کنم خودتان به بندیک اظهار کنید ببینیم چه جواب می دهد.

لئوناتو گمان می کنید در دل سخت و سرد بندیک اثر کند؟

دون پدرو البته! بندیک این طور هم که شما خیال می کنید نیست.

کلودیو اگرچه به ظاهر متکبر است، اما راستی مرد حساس و دل مهربانی است.

دون پدرو خوش سیما و خوش قواره است.

لئوناتو البته مرد باهوش و دانشی است.

دون پدرو از این ها گذشته فرمانده شجاع و کار دانی است. به عقیده من خوب است الان برویم پیدایش کنیم و مطلب را با او

در میان بگذاریم.

کلودیو نخیر حضرت اجل، من گمان می‌کنم بهتر است ما هیچ نگوئیم و بناتریس را راهنمایی کنیم تا خودش دل او را به دست آورد.

دون پدرو چنین چیزی غیر ممکن است. من می‌دانم بناتریس اگر بمیرد هم این کار را نمی‌کند.

کلودیو پس بهتر است یک‌بار دیگر با هه‌رو مشورت کنیم و تا آن وقت بگذاریم زمان کار خودش را بکند، بلکه مقصود بناتریس خود به خود برآورده شود. من خیلی بندیک را دوست دارم و به همین جهت آرزو می‌کنم خودش به این محبت پی ببرد و خوب درباره خودش قضاوت کند تا ببیند چه قدر در برابر چنین زن کامل و تمام عیاری کوچک و بی‌ارزش است.

لئونانو خوب بفرمایید حضرت اجل. گمان می‌کنم ناهار حاضر است.

دون پدرو (آه) حالا باید همین دام را برای بناتریس پهن کرد. اول بفرستیمش بندیک را به ناهار دعوت کند.

بیرون می‌روند.

بندیک (تنها) عجب عجب! آیا آن چه می‌گفتند راست است. اما مثل این که شوخی به نظر نمی‌آید. گفت و گو جدی بود. هه‌رو این راز را برای آن‌ها فاش کرده! مثل این که دل‌شان خیلی برای بناتریس می‌سوخت. اگر آن پیرمرد با آن ریش سفید و باوقارش، با آن همه علاقه و دل‌سوزی این

را نمی‌گفت من از هیچ‌کس دیگر باور نمی‌کردم و به‌نظر من شوخی و گول و فریبی بیشتر نبود. اما دلم گواهی نمی‌دهد که این پیرمرد دروغ بگوید. چه قدر مرا سرزنش کردند که دل‌سخت و نامهربان هستم! خوش‌بخت مردی که عیب خود را بشنود و خود را اصلاح کند. خوب ببینم چه کار باید کرد؟ می‌گویند زن زیبا و کاردان و عاقلی است. من هم تصدیق می‌کنم. دون‌پدرو می‌گفت، اگر عاقل بود شیفته من نمی‌شد. به‌نظر من این درست نیست، برای این که گمان می‌کنم من هم دیوانه‌وار عاشق او هستم. حالا اگر این را بفهمند ممکن است باز از این جهت مرا سرزنش و مسخره بکنند که من همیشه عشق و زناشویی را به‌بازی می‌گرفتم. اما آیا طبع آدمی هر روز در تغییر نیست؟ انسان در بچگی چیزهایی را دوست دارد که در جوانی از آن‌ها بدش می‌آید و در جوانی از چیزهایی بدش می‌آید که در پیری همان‌ها را دوست دارد. از این گذشته، آیا آدم عاقل برای گریز از سرزنش و استهزای دیگران روی خواهش به‌جا و طبیعی طبعش پا می‌گذارد؟ هرگز!... زمانی که من شرط‌بندی می‌کردم که بی‌زن خواهم مرد، هیچ گمان نمی‌کردم آن قدر زنده باشم که موسم زن گرفتنم برسد.

بناتریس داخل می‌شود.

بناتریس سینیور بندیک. راستش خواهی نخواهی مرا فرستادند به شما عرض کنم که ناهار حاضر است.

بخش اول / ۵۹

بندیک بثاتریس از این که زحمت کشیدید بیار متشکرم.
 بثاتریس زحمتی که شما برای تشکر از من کشیدید من برای
 به دست آوردن این تشکر نکشیدم. اگر زحمتی برای من
 داشت نمی آمدم.

بندیک پس با علاقه و میل آمدید؟
 بثاتریس علاقه و میل برای این است که زودتر ناهار بخوریم.
 خوب اگر شما اشتها ندارید. به سلامت.

بیرون می رود.

بندیک آه اه! «زحمتی که شما برای تشکر از من کشیدید من برای
 به دست آوردن این تشکر نکشیدم.» یا به عبارت دیگر
 می خواست به من بگوید: هر زحمتی برای شما بکشم
 به اندازه اظهار تشکر راحت و آسان است... آخ خیر نیستم
 دلم گواهی می دهد که حرف این پیرمرد ریش سفید درست
 است. رفتم که یک تصویر تمام پیکرش را به دست بیاورم.

بیرون می رود.

سن ۴

لئونانو، ههرو، آرسالا

ههرو سرپنجه داخل آوان سن می شود. پرده طرف دیگر را
 آهسته کمی پس زده نگاه می کند، بعد برمی گردد و
 به پدرش که طرف دیگر آوان سن ایستاده اشاره می کند.

ههرو (آمت) در اتاق پهلو نشسته لباس مرا مرواری دوزی می‌کند. جلو برویم که گفت وگویی ما را خوب بشنود. (بلند) هرگز هرگز! من بئاتریس را خوب می‌شناسم. مثل عقاب کوهستان متکبر و بلندپرواز است. می‌دانم که حرف من و اظهار بندیک هر دو را به بازی می‌گیرد و مسخره می‌کند.

لئوناتو دخترک من، با وجود این باید گفت اگر نپسندید و رد کرد تکلیف بندیک هم معلوم است.

ههرو من هنوز مردی را ندیده‌ام که هر قدر هم جوان و نجیب و زیبا و خوش صحبت و خوش خلق باشد بئاتریس بانش زبان دست رد به سینه‌اش نگذارد. آن قدر مشکل‌پسند است که برای هر کس ایرادی می‌تراشد. اگر مرد سرخ‌رو و موطلائی باشد می‌گوید این به عروسک شباهت دارد، مردم خواهند گفت خواهر من است. اگر گندم‌گون باشد می‌گوید سیاه آفریقایی است. بلند بالا باشد نیزه سرشکسته است. کوتاه باشد میخ طویله پای خروس است. محجوب و کم حرف باشد مرده از گور گریخته است. سر و زبان‌دار باشد کسل‌کننده است. مردی پیدا نشد که بئاتریس ایرادی از او نگیرد. بنابراین من می‌دانم که بندیک هم که هزار جور زخم زبان بهش زده دیگر البته مورد پسندش نخواهد بود.

لئوناتو من بئاتریس را خوب می‌شناسم. همین طور است که می‌گویی. با وجود این باید مطلب را به او اظهار کرد و حالا که تو نمی‌گویی من خودم با او در میان خواهم گذاشت.

بخش اول / ۶۱

بیرون می‌رود.

آرسالا آیا شما اطمینان دارید که بندیک آن‌قدر بئاتریس را دوست دارد که می‌خواهد با او زناشویی کند؟
 هه‌رو بله این‌طور است. پدرم و نامزد من می‌گویند یک دل نه صد دل عاشقش شده.

آرسالا و از شما خواهش کرده‌اند که بئاتریس را باخبر کنید؟
 هه‌رو بله. اما من به آن‌ها گفتم اگر بندیک را دوست دارید، بدون این‌که بئاتریس بفهمد و بویی برد او را از این‌جا دور کنید تا رفته رفته دیوانگی عشق بئاتریس از سرش بیرون برود.

آرسالا چرا؟ آیا بندیک شایسته همسری بئاتریس نیست؟
 هه‌رو البته که هست. اما خدا تا به حال زنی به سنگدلی و تکبر بئاتریس خلق نکرده. بیار از خود راضی است و تحقیر مرد از چشمانش می‌بارد. تا به حال چندین خواستگار را ناامید کرده. اما چه کسی جرئت و جسارت آن را دارد که سرزنشش کند؟ اگر من هم بگویم می‌دانم با هزار طعن و نیش زبان جواب مرا خواهد داد. این است که اگر بندیک این مهر و محبت را فراموش کند یا آن‌قدر آه بکشد تا بمیرد بهتر است تا این‌که دچار بی‌اعتنایی و تحقیر بئاتریس بشود. به نظر من هزار بار بهتر است مرد را با قلقلک، می‌دانی؟ با قلقلک که بدترین عذاب‌هاست، بکشند تا این‌که گرفتار بی‌اعتنایی زن گردد.

آرسالا با وجود این همان‌طور که پدرتان می‌گفت با بئاتریس گفت‌وگو کنید ببینید چه جواب می‌دهد.

۶۲ / یاهوی بیار برای هیچ

هرگز! من بیشتر دوست دارم بندیک را وادار کنم که از
بئاتریس دل بکند. حتی ترجیح می‌دهم چند اتهام و
افترای تلخ هم برای دختر عمویم بسازم تا او را از چشم
دلدادهاش بیندازم.

آرسالا البته شما هرگز همچو کاری نخواهید کرد و بئاتریس را
هم من داناتر از آن می‌دانم که مردی لایق و مهربان مثل
بندیک را ناامید کند.

هررو بندیک از هر جهت از سرآمدان مردان اسپانیاست.

آرسالا حتی از هوش و دانایی و رفتار و کردار به نامزد شما هم
برتری دارد. راستی عروسی شما به چه روزی افتاد؟

هررو هر روز می‌گویند فردا، فردا. راستی با من بیا تا چند زینت
و زیور تازه مخصوصاً یک سینه‌ریز مروارید که خودم
بند کشیده‌ام نشانت بدهم ببینم می‌پسندی یا نه...
امیدوارم مرغ و حشی به دام افتاده باشد.

هررو و آرسالا بیرون می‌روند.

بئاتریس عجب عجب! آیا آن چه می‌گفتند راست است؟ آیا آن طور
که می‌گویند من مغرور و متکبر هستم؟ نه، بئاتریس
هنوز هیچ کس به روح تو آشنا نیست... بروم دنباله
گفت و گوشان را بشنوم.

بیرون می‌رود.

سن ۵

چند روز بعد

دون پدرو، کلودیو، بندیک و لئوناتو داخل می‌شوند.

دون پدرو بله من فقط تا پس فردا یعنی تا پایان عروسی شما می‌مانم
و فردای آنروز به آراگون برمی‌گردم.

کلودیو اگر حضرت اجل اجازه بدهند من از ملتزمین رکاب
خواهم بود.

دون پدرو هرگز چنین اجازه‌ای نخواهید داشت. اگر در این موقع
شما را از دیدار محبوب‌تان محروم کنم گناه بزرگی
کرده‌ام. لابد رفتاری را که گاهی با بچه‌ها می‌کنند
شنیده‌اید؟ لباس نو برای‌شان تهیه می‌بینند، اما اجازه
پوشیدن نمی‌دهند. نمی‌خواهم این رفتار را با شما کرده
باشم. اما از سینیور بندیک خواهش می‌کنم که همراه من
باشد. برای این که مردیت که از موی سرش تا ناخن
پایش شوخی و خوش خلقی است و رفیقی برای سفر
بهتر از او پیدا نمی‌شود.

بندیک آه حضرت اجل، دیگر مثل پیش شوخ و شاد نیستم.

لئوناتو راست است. من چند روز است این تغییر حالت را در
شما حس می‌کنم.

کلودیو امیدوارم به درد ناگهانی عشق گرفتار شده باشد.

دون پدرو نخیر. او حاضر است خودش را به دار بزند و سوز
تیر عشق را نچشد. در بدن این مرد یک قطره خونی که
عشق بتواند به جوشش بیندازد نیست. اگر غمگین است

به نظرم برای این است که بی پول شده.
 بندیک نخیر حضرت اجل، دندانم درد می‌کند.
 دون‌پدرو آه‌آه دندانم درد می‌کند.
 کلودیو من قسم می‌خورم که عاشق شده و گرنه چرا آن قدر به سر
 روی خود دست می‌برد و عطر مشک و افاقی به خود
 می‌زند؟
 لئوناتو بهترین نشانه‌ی عشقش این است که مثل مرغ تیرخورده
 سر زیر بال کرده و دیگر آوازی نمی‌خواند.
 کلودیو من حتی می‌دانم نگاهش به کجا دوخته شده.
 دون‌پدرو ممکن است اسم بیرید ما هم بشناسیمش؟
 کلودیو اجازه بفرمایید این راز پوشیده بماند تا خودش افشا کند.
 آن چه می‌توانم اظهار کنم این است که آن زن هم دل داده و
 شیفته‌ی بندیک است.
 بندیک هیچ کدام از این حرف‌های شما درد دندان مرا نکین
 نمی‌دهد. (به لئوناتو) دوست قدیمی من، میل دارید چند قدم
 در باغ با هم گردش کنیم؟ من به اندازه‌ی هفت هشت جمله
 عاقلانه با شما حرف دارم که باید به خودتان بگویم.
 بندیک و لئوناتو بیرون می‌روند.
 دون‌پدرو شرط می‌بندم که می‌خواهد سر دلش را بگوید و درباره‌ی
 بناتریس گفت‌وگو کند. اگر این طور نشد من اسسم را
 عوض می‌کنم.
 دون‌ژوان داخل می‌شود.
 دون‌ژوان حضرت اجل و برادر عزیز من همیشه سرفراز باشید. اگر

بخش اول / ۶۵

وقت و حوصله دارید می‌خواهم چند کلمه با شما صحبت کنم.

دون‌پدرو از جان و دل حاضرم مطلب شما را بشنوم. آیا سَرّی و خصوصی است؟

دون‌ژوان بله. اما کنت کلودیو می‌تواند حضور داشته باشند چون آن‌چه می‌خواهم بگویم مربوط به ایشان است. امیدوارم خبر خوشی باشد.

دون‌ژوان سنیور کلودیو، آیا شما جداً تصمیم دارید فردا با دختر لئوناتو عروسی کنید؟

دون‌پدرو بله، خودتان که خبر دارید. خوب مقصود چیست؟ آیا شما صلاح نمی‌دانید؟

دون‌ژوان وقتی آن‌چه من می‌دانم به شما بگویم شما هم دیگر صلاح نمی‌دانید.

کلودیو خوب بفرمایید. اگر مانعی در این راه هست ما را روشن کنید.

دون‌ژوان ممکن است حالا این‌طور گمان کنید که من دشمن شما هستم. اما خواهش من این است که حرف‌های مرا بشنوید و صبر و حوصله داشته باشید تا آینده حقیقت را برای شما روشن کند و بهتر بتوانید دوستی مرا بسنجید و درباره‌ی من قضاوت کنید. شما می‌دانید که برادر من محبت و احترام بیاری برای شما دارد و همین محبت او را وادار کرد که میانجی زناشویی شما باشد. این‌کار در جای دیگر خدمت بزرگی بود، اما در این مقام و در این مورد بسیار خطا و نابه‌جا بوده.

دون‌پدرو چه‌طور؟ چه شده؟ ممکن است دلیل و علتش را

۶۶ / هیاوی بیار برای میچ

بگوئید؟

دونژوان آمدهام همین را به شما بگویم: این زن ناپاک و خیانتکار است و لایق مردی چون شما نیست.

کلودیو کی؟ هرو؟

دونژوان بله، هروی لئونانو. هروی شما.

کلودیو ناپاک و خیانتکار؟

دونژوان این کلمات برای توصیف فساد هرو بیار نارساست.

کلام و بیان محکم‌تر و رساتری به من بیاموزید تا بهتر توصیفش کنم. اما پیش از آن‌که باور کنید باید فسادش را به چشم ببینید. همین امشب با من پای پنجره ایوان او بیایید و آنچه من دیده‌ام ببینید. اگر باز هم جایی در دل شما برای محبت او باز بود فردا عروسی کنید. اما برای نگه‌داری شرف و افتخار خودتان و برادرم بهتر است تغییر رأی بدهید.

کلودیو پروردگارا، آیا آن‌چه می‌گوئید راست است؟

دون‌پدرو من هرگز نمی‌توانم باور کنم.

دونژوان اگر بشر نتواند آن‌چه را که می‌بیند باور کند پس تمام

دانش بشر خطاست و تصور و تخیلی بیشتر نیست. شما امشب با من بیایید و آن‌چه دیدنی است ببینید بعد آن‌طور که میل شماست رفتار کنید.

کلودیو اگر من امشب از او چیزی ببینم که رأیم را برگرداند، فردا

در کلیسا، در حضور همه طبل رسوایی‌اش را می‌کوبم.

دون‌پدرو من هم که میانجی این زناشویی بوده‌ام با تو هم‌رأی و هم‌داستان خواهم بود.

بخش اول / ۶۷

دونژوان بسیار متأثرم که باعث فکر و غصه شما شدم. البته نباید پیش از آن که خود شما گواه گفته من باشید، خوشی و آرامش تان به خشم و کینه بدل شود. خواهش می‌کنم تا شب گفته مرا ننشیده بگیرید و خونسرد و آرام باشید.

کلودیو آخ چه پیش آمد دردناکی!

دونژوان بعد از آن که گفته من به شما ثابت شد حرف آخر شما این خواهد بود: آخ چه بدبختی بزرگی به موقع جلوگیری شد.

دون‌پدرو امروزمان با نیم اول مسافرت مان بسیار غمناک تمام شد تا نیم دومش چه باشد؟

پایان بخش اول

بخش دوم

سن ۱

یک میدان که در انتهای آن کلبایی قرار دارد.

داگیری، ورجس و گزمه‌ها

داگیری	(به گزمه‌ها) اول بگویید بینم شما مردان درستکار و وفاداری هستید یا نه؟
ورجس	البته که هستند، وگرنه خودشان می‌دانند که آدم نادرست جسم و روحش در عذاب دنیا و آخرت است.
داگیری	بله، از این گذشته لابد آدم‌های باصفت و خوبی هستند که برای کشیک کاخ امیر انتخاب شده‌اند.
ورجس	البته. خوب، حالا وظیفه‌شان را برای‌شان بگو.
داگیری	بگویید بینم کدام یک از شما صدایش کلفت‌تر و قدم‌هایش تندتر است که او را سرگزمه کنیم.
گزمه ۱	این هنرها...
داگیری	هر دوش در تو هست. جوابت را فهمیدم. چه بهتر. پس فانوس را بگیر. این باید دست تو باشد. وظیفه‌تان هم این است که تمام ولگردها را از کوچه بتارانید. به هر

- راهگذری که بر خور دید به نام فرماندار شهر ایست بدید.
 گزمه ۲ اگر نخواست بایستد چه بکنیم؟
- داگری اوه اگر نخواست... اگر نخواست... هیچی محلش
 نگذارید. بگذارید در تاریکی شب گم و گور بشه و شکر
 خدا را بکنید که از گیر یک شرور بد ذات راحت شدید.
- ورجس اگر نایستاد معلوم می شه رعیتی است که از اطاعت امیر
 سرپیچی کرده.
- داگری البته. و یک گزمه فهمیده و درستکار به جز به رعیت های
 مطیع امیر نباید به دیگران محل بگذاره. دیگر این که توی
 کوچه ها نباید سرو صدا کنید. برای این که اگر گزمه ها
 با هم زمزمه و پُر حرفی کنند این کار قابل چشم پوشی
 نیست و مجازات سخت داره.
- گزمه ۲ نخیر دل تان قرص باشه، ما بیشتر دوست داریم بخوابیم
 تا پُر حرفی کنیم. بله ما آن قدرها هم از مطلب پرت
 نیستیم. وظیفه مان را می دانیم.
- داگری آهاه معلوم است که سابقه دارید و گزمه های آرام و
 بی سرو صدایی هستید. بله بهتر است بخوابید، اما
 به هوش باشید که لباس هاتان را ندزدند... خوب کاری که
 الان باید بکنید این است که به همه میخانه ها سر بزنید و
 به شراب خورها بگویید بروند به خانه هاشان بخوابند.
- گزمه ۱ اگر نخواستند برند چه بکنیم؟
- داگری هیچی. ول شان کنید تا خودشان خسته بشند. لابد مردم
 تربیت شده و با معرفتی نیستند که روی حرف گزمه شهر
 حرف می آرند.

- گزمه ۱ اطاعت می شه.
- داگیری اگر به دزدی برخوردید البته بر حسب وظیفه می توانید به او «سوء ظن» پیدا کنید که حتماً آدم دزد و دغلی است. اما از من می شنوید هرچه کمتر سر به سرش بگذارید برای راحتی خودتان بهتر است.
- گزمه ۲ اگر بشناسیمش که دزده بگیریمش؟
- داگیری البته بر حسب وظیفه ای که دارید می توانید بگیریدش، اما من روی تجربه خودم می گویم که چه لازم آدم کنار قبرستان بخوابه که خواب آشفته بینه... دیگر...
- ورجس دیگر این که اگه شنیدید بچه ای گریه می کنه و ونگ می زنه باید مادرش را بیدار کنید که بچه را آرام کنه.
- گزمه ۱ اگر مادرش همچی خوابیده باشه که از داد و فریاد ما بیدار نشه چی؟
- داگیری هیچی. راحت را بگیر و برو. بگذار آن قدر ونگ بزنه تا خفه شه. برای این که میشی که با بعبع بره خودش بیدار نشه هرگز با نعره گاو بیدار نخواهد شد.
- گزمه ۱ اطاعت می شه.
- داگیری خوب وظیفه تان همین ها بود که گفتم. این را هم بدان که تو که سرگزمه ای، تو نماینده خود حضرت اجل فرماندار هستی. اگر با خود فرماندار هم برخورد کردی می توانی دستگیرش کنی.
- ورجس نه بابا چی می گی! کجا داری می ری! به این کلیای مقدس قسم گمان نمی کنم وظیفه داشته باشه همچی کاری بکنه.
- داگیری به کی داری می گی؟ شرط پنج شلینک به یک شلینک

باهات می بندم که می تونه. از هر قانون دانی می خواهی
 پرس. اما البته نه بی رضایت خود فرماندار. برای این که
 گزمه نباید به آزادی مردم لطمه بزنه و اگر کسی را بدون
 رضایت خودش دستگیر بکنه به آزادیش لطمه زده.
 کتاب قانون را نگاه کن تا بفهمی.

آهاه این طور درسته.

ورجس

ما دیگر تو این کارها آن قدر استخوان خورد کرده ایم که
 این قانون ها را بدانیم. خوب راه بیفتید. اگر کار مهمی
 اتفاق افتاد مرا صدا بزنید. هر کدام از شما باید اسراری را
 که بهتان گفتم خوب نگه دارد و به کسی بروز ندهد و الا
 مجازات سخت دارد. راه بیفتید. خدا به همراه تان.

داگیری

اطاعت می شه.

گزمه ها

راستی یک چیزی یادم رفت به شما بگویم. این جا در
 خانه حضرت اجل سنیور لئوناتو امیر مسین را بسایید و
 خوب پاس بدهید. چون فردا عروسی است امشب خیلی
 برو بیا هست. از وظایف تان غفلت نکنید ها.

داگیری

اطاعت می شه.

گزمه ها

داگیری و ورجس بیرون می روند. گزمه ها زیر سردر کلیا
 می نشینند.

بوراجیو و کنراد داخل می شوند.

آهای کنراد.

بوراجیو

(به رفیقش) ساکت. از جات تکان نخوری ها.

گزمه

کنراد، کجایی کنراد؟

بوراجیو

همین جام. پهلوی تو هستم.

کنراد

بخش دوم / ۷۵

- بوراجیو پس برای همینکه که پهلوم آن قدر می خواره. من خیال می کردم مرض جرب و خارشک گرفته ام.
- کنراد حالا حوصله ندارم، یک وقت جواب این شوخیت را خواهم داد. خوب چی می خواستی بگی؟
- بوراجیو بیا نزدیک من. می گند مستی و راستی. می خوام همه چیز را به تو بگم.
- گزمه (به رفیقش) نکنه دزد باشند. خوب گوش بدیم بینیم چی می گند.
- بوراجیو اول بهت بگم که هزار سکه طلا از ارباب مان دون ژوان مزدشت گرفتم.
- کنراد هزار سکه طلا! همچو چیزی نمی شه. آیا ممکنه تقلب و حقه بازی ای در دنیا وجود داشته باشد که آن قدر با ارزش باشد! چه دغل بازی ای برایش کردی که آن قدر گران بهت مزد داده؟
- بوراجیو آخه. وقتی یک دغل باز خرپول احتیاج به متقلب فقیری داشته باشه، فقیره اگه هر قیمتی دلش می خواد نگیره خیلی احمقه. برای همین وقت هست که می گن از یابو دو از صاحبش جو.
- گزمه ۱ (رفیقش) من این دغل باز را که می گه می شناسمش. این یک دزد نابکاریه که هفت ساله بالباس اعیانی به خانه اعیان ها می ره و دزدی می کنه. اسمش یادته باشه.
- بوراجیو کنراد، همین امشب من توی تاریکی سر نگه دار شب، با مارگریت خدمتکار ههرو، به نام ههرو و کنار پنجره اتاق ههرو، به اندازه یک عمر عشق بازی کردم. هاه راستی، حال خوب نیست پس و پیش می گم. اول باید برات گفته

باشم که اربابم، دون‌پدرو و کنت کلودیو را خبر کرده بود
و هر سه‌شان عشق‌بازی ما را تماشا می‌کردند.

هر سه‌شان هم خیال می‌کردند که تو با هه‌رو عشق‌بازی
می‌کنی؟

نه. البته ارباب متقلبم می‌دونست که این مارگریته. آن
دوتای دیگه از همه جایی خبر بودند. اربابم به‌طوری
آن‌ها را بند و افون کرده بود که کرو و کور شده بودند. از
یک طرف تاریکی شب آن‌ها را به اشتباه انداخته بود. از
طرف دیگه حرامزادگی‌های من آن‌قدر با دروغ‌ها و
افتراهای اختراعی اربابم جور شده بود که تا آخرش سر
درنیاوردند کی به‌کیه. آخرش کلودیو، درحالی‌که طوفان
فحش و نفرین از دهنش غرش می‌کرد، راه افتاد و قسم
می‌خورد که فردای موقع عقد در حضور همه آن‌چه را که
امشب دیده تو روی هه‌رو بگه و عقد و عروسی را به‌هم
بزنه...

گزمه ۱ (پیش می‌آید) به‌نام فرماندار شهر تکان نخورید. هر دوی
شما را باید دستگیر کنیم.

گزمه ۲ داروغه را صدا کنیم. حقه‌بازی‌ای را که تا به‌حال در این
جمهوری اتفاق نیفتاده کشف کردیم.

گزمه ۱ یک دغل‌باز نامی هم‌دست‌شونه. این اسم را فراموش
نکنی من می‌شناسمش. پیش‌ها دزد دریایی بوده. دوتا
گوشواره بزرگ مثل قفل به‌گوشه.

کتراد ما کاری نکردیم که می‌خواهید ما را دستگیر کنید.
گزمه ۱ کاری نکردید؟ اون هم دست‌تان را هم باید بگید

کنراد	کجاست. من خودم می شناسمش.
گزمه ۲	گوش کن بین چی می گم.
یوراجیو	یالا راه بیفتید. به امر فرماندار اطاعت کنید و با ما بیایید.
	چه طور گیر دوتا زبان نفهم افتادیم. حالا چی به سر ما خواهند آورد؟
کنراد	برادر آخر گوش کن بین چی بهت می گم.
گزمه ۱	هر حرفی داری به جناب داروغه بگو. یالا جلو بیفتید.
	بیرون می روند.

سن ۲

فردای آنشب، در کاخ لئونانو

لئونانو، داگیری و ورجس داخل می شوند.

لئونانو	خوب با من چه کار دارید؟
داگیری	حضرت اجل به سلامت باشند. می خواستیم یک کاری که مربوط به حضرت اجله به حضرت اجل خبر بدیم.
لئونانو	بگویید. اما خواهش می کنم کوتاه حرف بزنید برای این که می دانید خیلی عجله دارم.
داگیری	بله درسته.
ورجس	راسته امروز حضرت اجل خیلی کار دارید.
لئونانو	خوب حرف تان چیه؟ زود بگویید بینم.

داگیری حضرت اجل، اول می خواستم بگم که هم قطار من، ورجس، هرچه می خواد بگه خیلی حاشیه می ره. البته دیگه پیر شده و حافظه اش خوب یاری نمی کنه، اما البته خدمت گزار درستکاری است. مثل آب زلال صاف و پاکه.

ورجس شکر خدا خود حضرت اجل خوب می دونند که من مثل هر آدم زنده ای درستکار هستم. یعنی می خوام بگم مثل هر آدمی که به پیری من باشه و درستکارتر از من نباشه.

لئونانو صحیحه. خوب بگوید بینم حرف تان چیه.

ورجس حضرت اجل...

داگیری حضرت اجل...

ورجس حضرت اجل شبگردهای ما دیشب، دور از جناب حضرت اجل، دوتا از شرورترین دزدهایی که در شهر ما پیدا می شه گرفته اند...

داگیری ببخشید حضرت اجل، می ترسم پرت و پلا بگه. پیرمرد اصرار داره حرف بزنه. معروفه می گن، دور از جناب شما، پیری که آمد مغز پوک می شه. نایب ورجس تا حالا خوب گفتم، اما این را بدان که وقتی دو نفر سوار یک اسب می شنند لابد باید یکی شان عقب سر آن یکی سوار بشه وگرنه این قصه پیش می آد که در خانه ای که دو کدبانوست خاک تا زانوست. (به لئونانو) بله همان طور که به حضرت اجل عرض کردم خدمت گزار درستکاریه.

لئونانو حضرت اجل می توانند به حرف من مطمئن باشند، اما... خوب من باید برم به کارهای مهم تر برسم. برید وقت

بخش دوم / ۷۹

دیگه بیایید.

داگری

تمام شد حضرت اجل. فقط چند کلمه. عرض نکردم این
پیرمرد زیاد حاشیه می‌ره؟ اجازه بدید من عرض کنم.
حضرت اجل شبگردهای ما دیشب دو نفر سوءظنی را
دستگیر کرده‌اند و ما می‌خواستیم در حضور حضرت
اجل به کار آنها برسیم.

لئونانو

خودتان ازشان تحقیقات کنید و صورت مجلس را
بیاورید من بینم. می‌دونید که من الان خیلی گرفتارم.
اطاعت می‌شه حضرت اجل.

داگری

لئونانو

خواهش می‌کنم اول برید به مبارکی عروسی دختر من
چند جام شراب بخورید و دماغ‌تان را تازه کنید آن وقت
بروید عقب کارتان.

بیرون می‌رود.

داگری

هم قطار عزیز راه بیفت. تو برو کلانتر را که از علم نوشتن
سر رشته داره پیداش کن بگو با قلم و دواتش بیاد
به زندان. باید برای حضرت اجل استنطاق خوبی از این
دو نفر بکنیم.

اگه اقرار نکنند چی؟

ودجس

داگری

خاطرت جمع باشه. (اشاره به پیشانی خود) فکرهایی
این جا خوابیده که اگر شاگرد خود شیطان هم باشند
مقرشان می‌آرم.

بیرون می‌روند.

سن ۳

در کلیسا

دون پدرو، دون ژوان، لئوناتو، کشیش، کلودیو، بندیک،
هرو، بشاتریس، آرسالا، مارگریت، بالتازار و آنتونیو
داخل می شوند.

لئوناتو پدر روحانی، خواهش می کنم تشریفات مختصر و کوتاه
باشد. اول ساده ترین فریضه عقد را ادا کنید بعد هم
وظایف متقابل زن و شوهر را برای شان شرح بدهید.

کشیش اطاعت می کنم. (به کلودیو) سینیور کلودیو شما این جا
حاضر شده اید که با دوشیزه هرو، دختر سینیور لئوناتو،
ازدواج کنید؟

کلودیو نخیر!
لئوناتو البته برای عقد زناشویی حاضر شده شما هم مأمور بستن
عقد هستید.

کشیش دوشیزه هرو، شما این جا حاضر شده اید برای این که
به عقد کنت کلودیو دربیایید؟
هرو بله پدر روحانی من.

کشیش کنت کلودیو و دوشیزه هرو به شما یادآوری می کنم که
اگر مانعی در این زناشویی سراغ دارید که من از آن آگاه
نیستم، یا اگر این پیوند مطابق دلخواه و رضایت شما
نیست، هر دوی شما به نام و به فرمان مقدسات شرع
و عرف موظف هستید مرا آگاه کنید.

کلودیو شما حرفی ندارید هرو؟

بخش دوم / ۸۱

هه‌رو سینیور، به‌جز اظهار میل و اشتیاق بی‌ریا و صمیمی هیچ حرفی ندارم.

کشیش (به کلودیو) کنت، شما حرفی ندارید؟

لئوناتو من به جرئت از طرف او جواب می‌دهم: خیر.

کلودیو او! بشر ناپاک بدترین خطا را با جرئت انجام می‌دهد! بشر بدون این‌که آگاه باشد چه می‌کند چه کارها که نمی‌کند!

بندیک به کلودیو.

یعنی چه! حالا چه موسم این حرف‌هاست! بخند، شادی کن.

کلودیو کشیش، دست نگه‌دار. (به لئوناتو) سینیور آیا راستی آزادانه و بی‌ریب و ریا شما راضی شده‌اید دخترتان را به من بدهید؟

لئوناتو به همان آزادی و بی‌ریب و ربایی که خدا او را به من بخشیده.

کلودیو چه می‌توانم در عوض به شما بدهم که ارزش این هدیه گران‌بها را داشته باشد؟

دون‌پدرو هیچ چیز، به‌جز خود دختر.

کلودیو (به دون‌پدرو) فرمانده پاکدل و مهربان، از صمیم قلب

متشکرم. شما اصل حق‌شناسی نجیبانه را به من آموختید.

بگیر لئوناتو، این تحفه گران‌بها را پس بگیر. این ترنج

فاسد و گندیده را به یک دوست صمیمی نبخش، چون

شرافت و پاکدامنی را تنها در ظاهر و پوست فریبنده‌اش

می‌توان دید؛ در باطن جز فساد و خیانت چیز دیگری

نیست. نگاه کنید، مثل دختری که هنوز نگاه مرد به صورتش نیفتاده سرخ شد! آه خیانت و فساد زیر چه لباس‌های فاخر و چه نگاه‌های پاکی پنهان می‌شوند! آیا این خون که صورت او را سرخ کرده به نظر همه شما، مثل یک گواه شریف و راستگو، حکایت از پاکی و بی‌گناهی او نمی‌کند؟ آیا همه شما که این سرخی شرم را در صورتش می‌بینید حاضر نیستید برای پاکی او قسم بخورید؟ چرا البته می‌خورید. اما خطا همین جاست. همه شما بدانید که او هرزه و ناپاک است. سرخی صورتش نشانه عفت و پرهیزکاری نیست، بلکه برای این است که پرده از روی سیاه‌کاریش برداشته شده.

هر رو پروردگار را به دادم برس!

لئوناتو با این حرف‌ها مقصودتان چیست؟

کلودیو این که رشته این پیوند را همین جا پاره کنم.

هر رو سینیور. هر طور میل شماست من اطاعت می‌کنم. اما اگر این طور خیال می‌کنید که به جز عشق و محبت شما فکر دیگری در دل من بوده اشتباه می‌کنید.

کلودیو آه کار از خیال و گمان و وهم گذشته. اگر به گمان باشد من این طور گمان می‌کنم که تو مثل غنچه‌اشکفته عقیق و لطیفی و هنوز هیچ دست و نگاهی به تو نرسیده. اما در حقیقت به قدری شهوت ناپاک در خون تو هست که ونوس خدای عشق یا پلیدترین حیوان پُر شهوت باید به گدایی به درگاه تو بیایند.

هر رو (به دون‌پدرو) سینیور آیا این مرد هوش و عقلش به جاست

و این طور هذیان می گوید! (به دون پدر و) دوست مهربان، چرا شما هیچ حرفی نمی زنید؟	لئوناتو
چه می توانم بگویم؟ من خودم، که میانجی زناشویی عزیزترین دوستم با یک دختر هرزه و هرجایی شدم، در رسوایی و ننگ دست و پا می زنم.	دون پدر و
سینور آیا آن چه که می گوید می توانید ثابت کنید؟ همه این حرف ها راست و درست است.	لئوناتو دون ژوان
پروردگارا تو بهترین گواه نادرستی این حرف ها هستی. این مجلس به همه چیز شبیه است به جز به مجلس عقد و عروسی.	هرو بندیک
لئوناتو. آیا این خود من هستم که در حضور شما ایستاده ام؟ آیا این که پهلوی شماست حضرت اجل امیر آراگون است؟ آیا این برادر اوست؟ آیا این سیمای پاک و بی گناه هروست؟ آیا این چشم ها مال خود ماست؟ آیا همه ما درست می بینیم و می شنویم؟	کلودیو
همین طور است که می گوید. هیچ چیز عوض نشده. مقصود شما چیست؟	لئوناتو
اگر همه این ها درست است، در این صورت اجازه بدهید یک سؤال از دختر شما بکنم، و به نام تسلط و برتری ای که هر پدر به دختر خود دارد به دخترتان امر کنید با راستی و حقیقت جواب بدهد.	کلودیو
دختر من، به نام پدر شرافتمند و فلک زده ای که جز در راه نیک نامی پا نگذاشته به تو امر می کنم به هر پرسشی	لئوناتو

- به راستی و درستی جواب بده.
- هرو** پروردگارا خودت پشت و پناه من باش! سینیور بفرماید چه سؤالی از من دارید؟
- کلودیو** اول می‌خواهم به نام حقیقی خودت به من جواب بدهی.
- هرو** آیا این نام هرو نیست؟ آیا کسی هست که بتواند پاکی و تابش این نام را با یک ایراد به جا و درست تیره و تار کند؟
- کلودیو** اگر از راه حقیقت بیرون نرود خود هرو این کار را خواهد کرد. بگو بینم آن مرد کی بود که دیشب، بعد از نیمه شب، کنار پنجره ایوان با تو راز و نیاز می‌کرد؟
- هرو** سینیور من قسم می‌خورم که نه دیشب و نه هرگز با هیچ مردی در کنار پنجره ایوان صحبت و راز نیاز نکرده‌ام.
- دون‌پدرو** به خدا قسم تو دختر بدکار دروغگویی هستی. لئوناتو من خیلی متأسف و متأثرم که باید به تو این اظهار را بکنم. به شرافتم و به دوستی بی‌ریایی که با هم داریم قسم، ما خودمان دیدیم؛ من، برادرم، و این مرد بدبخت به گوش خودمان شنیدیم که کنار پنجره ایوان با یک مرد هرزه بی‌سرو‌پا، مردی که اقرار کرده هزار بار پنهانی با دختر تو راه داشته، گرم صحبت و بوس و کنار بود.
- دون‌زوان** سینیورهای بزرگوار، بس کنید. هیچ مرد با عفتی جرئت نمی‌کند بدون خجالت مرگ‌آور این رسوایی‌ها را به زبان بیاورد. راستش، دختر زیبا، رفتار تو باعث خجالت ما و سرشکستگی پدر توست.
- کلودیو** آخ! هرو، هرو! اگر تنها نیمی از زیبایی ظاهری تو به نجابت و پاکی باطنی بدل می‌شد تو قهرمان یکتا و

بخش دوم / ۸۵

بی‌همتایی بودی. اما خدا نگه‌دار دختر ناپاک و زیبا،
خدا نگه‌دار. بعد از این بدگمانی و بدبینی به‌طوری در
چشم و دل من حکم‌فرمایی خواهد کرد که هر زیبایی و
پاکی به چشم من به زشتی و پلیدی بدل خواهد شد.

هه‌رو بیهوش می‌افتد.

آیا این جا خنجری نیست تا من سینه خودم را بشکافم.
کنت بفرماید از این جا دور بشویم. آشکار شدن این
حقایق بیهوشش کرد.

لئوناتو

دون ژوان

دون ژوان، دون‌پدرو و کلودبو بیرون می‌روند.

حالش به‌جا نیامد؟

بندیک

لئوناتو

بهتر است دیگر از این خواب خوش بیدار نشود. اگر
بدانم به زودی نخواهی مرد، اگر قدرت زندگی در پرتو
قدرت شرم و حیا تملط پیدا کند، به مردی قسم بهتر
است خودم ضربت مرگ را به تو بزنم، من که همیشه
افرده بودم چرا یک فرزند بیشتر ندارم، امروز آرزو
می‌کنم ای کاش تو را هم نداشتم، بهتر بود دختر گمنامی
را از سر راه برمی‌داشتم تا تو دختر یگانه را این‌طور در
ناز و نعمت پرورش داده باشم. اقلأً امروز که او را غرق
در لجن ننگ و رسوایی می‌دیدم می‌توانستم بگویم: او از
گوشت و استخوان من نیست، این ننگ از خون ناشناسی
بیرون آمده. اما افسوس این دختر من است، نیمی از خود
من است که در این گرداب فساد و رسوایی افتاده،
به‌طوری که آب و نمک دریای پهناور هم دیگر برای

- بندیک شتن و پاک کردن او کافی نیست.
سینور لئوناتو، آرام باشید تا این لحظه طوفانی بگذرد و
با خونسردی درباره این اتهام تحقیق کامل بکنیم.
- لئوناتو آیا تحقیقی کامل تر از آنچه که گفتند لازم است؟ این‌ها
دروغ می‌گفتند؟ کلودیو که او را از جان بیشتر دوست
می‌داشت و اشک چشمش بهترین گواه درستی گفتار او
بود او هم دروغ می‌گفت؟ او را تنها بگذارید! بگذارید
مرگ بدکاری‌های او را در خودش ناپدید کند.
- بئاتریس عموی مهربان، آرام باشید. این پیش‌آمد به‌طوری ناگهانی
بود که مرا گیج و مبهوت کرد. فکر و هوشم را از دست
داده‌ام و نمی‌توانم چیزی بگویم. من قسم می‌خورم که
دختر شما عفیف و پاکدامن است، اما باید صبر کنیم تا
حقیقت برای همه آشکار شود.
- کشیش کمی هم به گفته من گوش بدهید. اگر تا به حال ساکت
بودم و فقط تماشا می‌کردم برای این بود که تمام دقت من
متوجه دختر شما بود. من هزار بار دیدم که سرخی شرم
صورتش را می‌پوشاند و باز به رنگ‌پریدگی بی‌گناهی
بدل می‌شد. از نگاه عمیقش برقی می‌جست مثل این‌که
می‌خواست بدگمانی نامزد و افترای ناروایی را که به او
زده‌اند بسوزاند و نابود کند. اما اثر این افترا به‌طوری او را
خشک و بی‌حس کرده بود که گنگ و لال شده بود.
نمی‌توانست لب به گفتار باز کند... سینور اگر آنچه
درباره این دختر به شما می‌گویم درست درنیامد حق
دارید مرا دیوانه بدانید. حق دارید این ادعای مرا که متکی

به تجربه و مطالعه کتاب‌های زیادی است گفته پوچ یک دیوانه بی مغز بدانید و سن و تجربه و شخصیت و شغل مقدس روحانی مرا استهزا کنید. آن ادعا این است که دختر شما مانند یک فرشته آسمانی پاک و بی گناه است و قربانی یک اشتباه کورکننده و مرگ‌آور شده.

لئوناتو

پدر مقدس، چه طور چنین چیزی ممکن است؟ تو می‌بینی و شاهد هستی که تنها شرم و عفاف که برای او باقی مانده این است که به محکومیت خودش گناه قسم دروغ را نمی‌افزاید. خودش لب‌بسته و هیچ چیز را انکار نمی‌کند، در این صورت چرا بیهوده کوشش می‌کنی حقیقت آشکار و عریان را با پرده اشتباه و افترا پوشانی؟ لب‌بسته و انکار نمی‌کند؟ (به هرو) دختر من مردی که دیشب با او صحبت می‌کردی کی بود؟

کنیش

کسانی که این ادعا را می‌کنند باید او را خوب بشناسند، من خبری ندارم. قسم می‌خورم که من با هیچ مردی، شناس یا ناشناس، جز آن‌چه که شرف و عفاف به من اجازه می‌دهد هرگز چیزی نگفته و نشنیده‌ام. پدر من، ثابت کنید که من دیشب یا شب دیگر آن‌طور که می‌گویند در نیمه شب کنار پنجره اتاقم با مردی رو به رو شده‌ام، آن وقت مرا از خودتان برانید. نفرین کنید، به بدترین عذاب‌ها گرفتارم کنید، مستحق این مجازاتم.

هرو

این سینیورها حتماً گرفتار یک اشتباه بزرگ شده‌اند.

کنیش

من در مردی، مروت و درستی و شرف دو نفر از آن‌ها هیچ شکی ندارم. اگر گرفتار اشتباه شده‌اند و در این کار

بندیک

عقل و هوش‌شان را از دست داده‌اند حتماً دون‌ژوان
حرامزاده با توطئه‌ای که با مهارت چیده آن‌ها را به اشتباه
انداخته. این نامرد بد قلب فکر و کارش توطئه‌چینی و
خرابکاری است.

لئوناتو

نمی‌دانم. عقلم یاری نمی‌کند. فکرم را از دست داده‌ام.
آن‌قدر می‌دانم که اگر آن‌چه دربارهٔ دختر من گفته‌اند
راست باشد دست پدرجان فرزند را خواهد گرفت. اگر
هم اتهام و افترا باشد پرزورترین و مغرورترین آن‌ها از
دست من جان به سلامت نخواهد بُرد. آن‌قدر وسیله و
دوستان فداکار برای من هست، و با وجود پیری، آن‌قدر
خون و نیرو دارم که لکه‌ای را که به یک دختر بی‌گناه
زده‌اند با خون سه نامرد نابه‌کار بشورم و پاک کنم.

کشیش

باز هم خواهش می‌کنم یک لحظه به گفتهٔ من گوش کنید و
بگذارید عاقلانه شما را راهنمایی کنم. امیر و
کنت کلودیو دختر شما را در حال مرگ گذاشتند و رفتند.
مدتی دختر را از نظرها پنهان بدارید. به ظاهر برایش
سوگواری کنید. قبرستان خانوادگی و خانه‌تان را
سیاه‌پوش سازید و مدتی عزادار باشید. بگذارید خودی
و بیگانه گمان کنند که دختر مرده.

لئوناتو

کشیش

این تشریفات دروغ و ظاهرسازی بیهوده چه فایده دارد؟
یکی این‌که وقتی این خبر پراکنده شد که دختر در اثر این
اتهام مرده همه به حال او تأسف می‌خورند، گریه می‌کنند
و او را بخشوده و بی‌گناه می‌شمرند. می‌دانید، طبع بشر
طوری است که تا از نعمتی برخوردار است قدر حقیقی

آن را نمی داند. اما همین که از دستش رفت آن وقت بدان قدر و قیمت می گذارد، در عزیز و محترم شمردن آن زیاده روی می کند. به شما اطمینان می دهم وقتی کلودیو بفهمد که بر اثر حرف های او این دختر مرده همین حال به او دست خواهد داد. آن وقت افسوس می خورد و در صدد کشف حقیقت بر می آید. همین کار که گفتم بکنید و اطمینان داشته باشید که آینده بهتر از پیش گویی من بی گناهی دختر را ثابت خواهد کرد. فایده دیگر این است که اگر گفته آنها درست باشد مرگ ظاهری دختر شما اثر رسوایی و ننگ را خواهد شست. دختر، گمنام و فراموش شده، در دیر تارک دنیاها، دور از هر نگاه، هر زبان و هر یادگار تا آخر عمر به سر خواهد برد.

سینیور لئوناتو، دل من این طور گواهی می دهد که باید گفته این مرد را نکته به نکته اجرا کرد. این را هم بدانید که اگر چه رشته دوستی من با امیر و کلودیو بسیار محکم و پاره نشدنی است اما به شرف و مردانگی قسم برای نجات هرو از هیچ کار و کمک شرافتمندانه دریغ ندارم. مرا از خودتان بدانید و هر خدمتی که من لیاقت انجام آن را داشته باشم به من رجوع کنید.

گفته شما را قبول می کنم، دستور این مرد را اجرا خواهیم کرد. در این درد و شکنجه ای که من دست و پا می زنم، برای نجات شرف و آبروی من و دخترم هر مویی به ریمان مدد است.

قبول کردید؟ بسیار خوب. پس بفرمایید برویم مقدمات

کار را تهیه کنیم. برای دردهای نامأنوس باید درمان نامأنوس به کار برد. (به هرو) دختر من، بفرمایید. برای این که با شرف و افتخار زندگی کنید باید به ظاهر بمیرید. من ایمان دارم که عروسی شما کمی عقب افتاده، اما از بین نرفته. آرام و قرار داشته باشید و به پیش آمد تسلیم بشوید. همه به جز بندیک و بثاتریس بیرون می روند.

بندیک بثاتریس پیش آمد امروز روح شاد و نشاط انگیز شما را خسته و غصه دار کرده، تمام این مدت گریه می کردید. باز هم گریه خواهم کرد.

بثاتریس من برعکس دلم از شادی مهر تو می خندد. بثاتریس، عجیب نیست؟

بثاتریس عجیب تر این است که من چنین چیزی در شما نمی بینم و حس نمی کنم. منم به همین آسانی می توانم به شما بگویم: دوستی و عشق تو در دل من مثل آتشفشان در زیر برف است. آشکار نیست و وجود دارد. اما باور نکنید ها، با وجود این دروغ نمی گویم... من نه چیزی به شما اقرار می کنم نه انکار... اوه خیلی نگران هرو هستم. دلم خیلی برایش می سوزد.

بندیک برای من مثل روز روشن است که با یک توطئه شیطانی به این دختر افترا زده اند.

بثاتریس آخ آن مردی که بتواند تو همین و تحقیری را که به او کردند تلافی کند چه قدر پیش من عزیز و محترم خواهد بود.

بندیک به چه شکل می خواهی تلافی بشود؟

یک شکل خیلی آسان.	بناتریس
آیا این کار یک مرد است؟	بندیک
البته، کار یک مرد است اما نه شما.	بناتریس
بگو تا من اجرا کنم. برای این که پیش من هیچ چیز عزیزتر از فرمان تو نیست.	بندیک
آخ خدا مرا ببخشد!	بناتریس
چرا؟ چه گناهی کرده‌ای؟	بندیک
این گناه که پیش من هم هیچ چیز عزیزتر از تو نیست.	بناتریس
گناه شیرینی است. خوب گناه کار بهشتی، فرمانده زیبا، فرمان بده تا مثل سرباز مطیع اجرا کنم.	بندیک
کلودیو را بکش!	بناتریس
آخ هرگز! اگر همه دارایی دنیا را به من بدهند دستم برای این کار بلند نمی‌شود.	بندیک
پس بدانید که با این حرف مرا کشتید. خدا نگه دار.	بناتریس
بناتریس صبر کنید.	بندیک
نه بگذارید بروم. دیگر با شما کاری ندارم.	بناتریس
بناتریس.	بندیک
دست از سرم بردارید.	بناتریس
بناتریس، دوست من، با قهر از من دور نشوید. بگذارید	بندیک
افلاً با هم دوست باشیم.	
جرئت و دلاوری شما همین قدر است که برای شما	بناتریس
آسان‌تر است دوست من باشید تا با دشمن من بجنگید.	
آیا کلودیو دشمن توست؟	بندیک
با این نامردی که کرد آیا باز هم دوست من است، کسی که	بناتریس

به ههرو افترا زده، توهین کرده، ناسزا گفته، شرف و
آبروی او را برده دشمن من نیست؟ آخ اگر من مرد بودم
سزای این نامرد را مردانه می دادم.

بندیک

بناتریس، آرام باش گوش کن بین چه می گویم.

بناتریس

ههرو، این فرشته ساده دل و دل پاک که من می شناسم،
نیمه شب با مرد هرزه ای گفت و گو کند! خوب داستانی
ساخته اند.

بندیک

گوش کن بناتریس...

بناتریس

آخ اگر من مرد بودم، یا اگر دوستی داشتم که برای دوستی
و محبت من مردانگی خودش را به کار می زد... اما
افسوس! در این دور و زمانه همه چیز جوهر اصلی خود
را از دست داده. مردی و مردانگی به گزاف گویی و
گزاف پندی بدل شده. هنر به ادعا و تملق و چاپلوسی
برگشته. از مردها فقط زبان شان مانده، آن هم زبان پُر گو و
پُر دروغ. امروز برای این که مردی به دلاوری هرکول
رب النوع زور باشد کافی است لاف مردی بزند. حالا که
فقط با آرزو، هر قدر هم زیاد باشد، من مرد نمی شوم، پس
می روم که اقلأ از درد و رنج زیاد بمیرم.

بندیک

ای زن شیرین زبان صبر کن. به این بازوی مردانه قسم،
من همان دوستی هستم که می خواهی. و تو را دیوانه وار
دوست دارم.

بناتریس

این بازوی مردانه را به جای این که فقط برای قسم به کار
ببری برای دوستی و عشق من به کار مردانه ای بزن.

بندیک

تو ایمان داری که کلودیو به ههرو افترا زده؟

پیش دوم / ۹۴

همان قدر که به مهر و محبت تو ایمان دارم. ثانریس
به تو ثابت خواهم کرد که ایمانت خطا نکرده. از همین جا بندیک
که بیرون رفتم کلودیو را برای جنگ تن به تن دعوت
می‌کنم و شرف من گرو این قول من خواهد بود. تو هم
برو و هر دو را دل گرم کن و تلی بده. من همه جا باید
بگویم که او مرده. خدا نگه دار.

سن ۴

زندان

داگری، ورجس، کلانتر، بعد بوراچو و کنراد

خوب دیگه چیزی کم و کسر نداریم؟	داگری
یک چارپایه برای آقای کلانتر.	ورجس
پس متهمین کجا هستند؟	کلانتر
ما این جاییم. من و هم قطارم ورجس.	داگری
الان می‌آییم.	ورجس
می‌گویم آن‌هایی که دستگیر شده‌اند کجا هستند؟ چرا در	کلانتر
حضور آقای داروغه حاضر نمی‌شوند؟	
آه، بگو بیایند.	داگری

بوراچو و کنراد را پیش می‌آورند.

اسمت چیه؟	داگری
بوراچو.	بوراچو

داگری خواهش می‌کنم بنویس بوراچیو. (به کنراد) تو اسمت چیه، متقلب؟

کنراد من متقلب نیستم. نجیب‌زاده‌ام. اسمم کنراد.

داگری بنویس نجیب‌زاده کنراد. خوب هم شهری‌ها، به خدا عقیده دارید؟ طاعتش را به جا می‌آرید یا نه؟

کنراد و بوراچیو بله. گمان می‌کنم داشته باشیم.

داگری بنویس گمان می‌کنند داشته باشند. اما نام خدا را پیش از نام این حرامزاده‌ها بنویس. (به کنراد و بوراچیو) به ما ثابت شده، یا تقریباً ثابت شده که شما از متقلب‌ترین اشخاص هستید و به زودی کاملاً ثابت می‌شود و همه خواهند فهمید. چي جواب می‌دید؟

کنراد من جواب می‌دم که تقلبی نکرده‌ام که متقلب باشم.

داگری آه‌آه. تو خیال می‌کنی که خیلی باهوش و بدذات هستی. اما این طور نیست. اشتباه کردی. حالا علی‌حده خدمت می‌رسم. (به بوراچیو) تو بیا جلو. می‌خوام بیخ گوشت یکی چیزی بگم. می‌گم که به ما تقریباً ثابت شده که شما دو تا از متقلب‌ترین اشخاص هستید.

بوراچیو من می‌گم همچو چیزی نیست. عوضی گرفته‌اید.

داگری خیلی خوب. آن‌جا صاف بکشید. به خدا قسم که مثل شیطان نابه‌کار دروغ می‌گید. (به کلانتر) نوشتی که «عوضی گرفتید»؟

کلانتر جناب داروغه، شما خیلی از راه درست و قانونی استنطاق دور شدید. شما باید شبگردهایی را که این‌ها را دستگیر کرده‌اند احضار کنید تا اتهامات خودشان را

بخش دوم / ۹۵

- نسبت به متهمین شرح بدهند.
- داگیری البته این هم یک راه دیگری است. آهای، شبگردها به حضور بیایند. (شبگردها پیش می‌آیند) من به نام حضرت اجل امیر مسین به شما امر می‌کنم این حرامزاده‌ها را متهم کنید.
- گزمه ۱ جناب داروغه، من خودم شنیدم که این مرد می‌گفت سنیور دون ژوان برادر حضرت اجل دون‌پدرو آدم متقلبی است.
- داگیری بنویس حضرت اجل... او، چی می‌گم! بنویس «برادر حضرت اجل آدم متقلبی است» به برادر حضرت اجل آدم بگه متقلب! حرامزاده آن وقت می‌گه عوضی گرفتید. جناب داروغه.
- بوراجو خفه شو! من از قیافه تو هیچ خوشم نمی‌آد. این را مطمئن باش.
- داگیری
- کلاتر دیگه چی می‌گفت؟
- گزمه ۲ می‌گفت که هزار سکه طلا از دون ژوان گرفته که کنار پنجره اتاق ههرو با مارگریت به نام ههرو عشق‌بازی کنه. آها! این بزرگ‌ترین خیانتی است که تا به حال در این جمهوری به کار زده‌اند.
- کلاتر دیگه چی شنیدی؟
- گزمه ۱ دیگه این که می‌گفت کنت کلودیو که این حق‌بازی را باور کرده قسم خورده دیگه با ههرو عروسی کنه.
- کلاتر دیگه چی؟
- گزمه ۱ هیچی. دیگه ما گرفتیم شان.

کلانتر (به بوراچیو و کنراد) هیچ کدام از این گفته‌ها را نمی‌تونید انکار کنید. برای این که دون ژوان امروز صبح مخفیانه فرار کرده. عروسی به هم خورده. هه‌رو هم از خفت و خواری که به سرش آمده مرده. جناب داروغه دستور بدید این دو نفر را زنجیر کنند و پیش حضرت اجل بیارند. من جلوتر می‌رم خبر بدم.

بیرون می‌رود.

داگری یالا زنجیرشان کنید.
ورجس دست و پاشان را بندید.

شگردها زنجیر می‌آورند، داگری پیش می‌رود.

کنراد دست به من نزن، بی‌شعور احمق!
داگری آه‌آه. آه‌آه. شاهد باشید. کلانتر کجاست تا این را هم بنویسد. به داروغه حضرت اجل می‌گه احمق بی‌شعور...
یالا ببندیدشان.

کنراد ولم کن. الاغ نفهم!
داگری آه‌آه باز هم فحش می‌دی! این طور به مقام و به پیری من احترام می‌گذاری؟ حیف که کلانتر این جا نیست که بنویسه من الاغ نفهم. اما همه شما شاهد باشید. حالا که نیست بنویسه شما یادتان نره که من الاغ نفهم. نه بد ذات. به تو با شاهد نشان می‌دم که الاغ نفهم کیه. من یک خدمت‌گزار جمهوری هستم. از این بالاتر، زن و بچه دارم. از این هم بالاتر از آدم‌های سرشناس مین هستم. آدمی که قانون می‌دونه و سرش به کلاهش می‌ارزه،

بخش دوم / ۹۷

آدمی که سیلی روزگار را بیار خورده و با وجود این دو
تالباس نو داره که پیش سر و همسر آبروش نریزه... باز از
این بالاتر... یالا بیریدشان... حیف کلاتر این جا نبود که
بنویه من الاغ نفهمم...

بیرون می رود.

سن ۵

در کاخ لئونانو

لئونانو و آنتونیو

برادر هیچ عاقلانه نیست که این طور نمک به زخم تان
بپاچید. باید بردباری داشته باشید. اگر بخواهید این طور
شکنجه بکشید خودتان را خواهید کشت.
نه برادر. نصیحتت را که مثل آب در غربال از این گوش
می آید و از آن در می رود کمتر کن. کسی که درد و اندوه
مرا نداشته باشد نمی تواند به من پند بدهد. مردی پیدا کن
که به قدر من فرزندش را دوست داشته باشد و تمام امید
و آرزوی پدرانه اش به باد رفته باشد، اگر چنین مردی
توانست درد خود را با پند و لطیفه تسکین بدهد، یا ننگ
و رسوایی ای را که دامنگیرش شده با صبر و سکوت

فراموش کند، و یا اگر لبخند کوچک غصه‌شکنی به لب
این مرد آمد، من از او درس آرامش و شکیبایی خواهم
گرفت. همه کس به کسی که زیر فشار رنج سنگین، دارد
استخوانش خرد می‌شود درس صبر و تحمل می‌دهد. اما
وقتی خودش صاحب آن درد شد نمی‌تواند صبر و
قرارش را از دست ندهد. نه نه نصیحتم نکن. درد من از
پند تو بلند آوازتر است.

آنتونیو پس از این جهت هیچ تفاوتی بین بچه‌ها و مردان بزرگ
نیست؟

لئوناتو چرا این تفاوت هست که بچه‌ها درد مردان بزرگ را
ندارند و حس نمی‌کنند. هیچ فیلوف یا غزل‌سرای
بزرگی نبوده و نیست که درد سخت دندان او را از پا
درآورده باشد و او ناله نکند و به خود نیچد. اگرچه با
کلمات آسمانی سخن بگویند و درد را حقیر بشمرند.

آنتونیو اقلأ نباید همه این رنج را به خودتان تحمیل کنید. کسانی
که شما را رنجور کرده‌اند تنبیه کنید تا درد تکین پیدا
کند.

لئوناتو این جا حق با توست. درست است. همین کار را خواهم
کرد. من حالا دیگر ایمان دارم که دون‌پدرو و کلودیو
به دختر من افترا زده‌اند و به تلافی این نامردی که کرده‌اند
اگر کوه باشند با زمین هموارشان می‌کنم.

آنتونیو آهاه خودشان دارند می‌آیند.

دون‌پدرو و کلودیو داخل می‌شوند.

روز به هر دوی شما خوش!	دون پدرو
حضرت اجل به سلامت باشید!	کلودیو
خوب شد آمدید. می خواستم با شما کمی صحبت کنم.	لئوناتو
می دانید که ما برای رفتن زیاد عجله داریم.	دون پدرو
برای رفتن زیاد عجله دارید! خدا نگه دارتان! ... زیاد عجله دارید! راهزن ها هم همین که تاراج شان تمام شد برای رفتن عجله دارند.	لئوناتو
عجب! پیر مرد توهین می کنی! مثل این که با ما سر جنگ داری؟	دون پدرو
اگر بنا باشد یک جنگ تن به تن بلاهایی را که به سر او آمده جبران کند دیگر زحمت مسافرت در پیش نخواهد داشت.	آنتونیو
کی این بلا را به سرش آورده؟	کلودیو
(به کلودیو) کی به جز تو؟ تو نابه کار شرف و آبروی مرا به بازی گرفتی... دست به شمشیر نبر کی این جا از شمشیر تو بیم و باکی ندارد.	لئوناتو
دست من اگر باعث بیم و باک پیر مردی مثل شما بشود باید بریدش. اشتباه کردید. دست من به شمشیرم کاری نداشت.	کلودیو
آهاه نوجوان، پیری مرا به این طور استهزا نکن. من مثل تو مرد حماسه نیستم. بدان که تو به دختر بی گناه من افترازدی و احترام و آبروی مرا در حضور جمع بردی، به طوری که با وجود پیری و موهای سفیدم تو جوان مغرور را به جنگ دعوت می کنم. اثر تهمت ناروای تو	لئوناتو

دختر بیچاره مرا از پا درآورد. او حالا در قبرستان نیاکان
من در خواب ابدی است و روحش در آسمان‌ها تو را
لعن و نفرین می‌کند.

کلودیو تهمت ناروای من؟

دون‌پدرو این گفته شما درست نیست، پیرمرد.

لئوناتو من به او و تو ثابت می‌کنم که درست است... تو دختر مرا
به ضربه اتهام کشتی، نوجوان، مرا به ضربه شمشیر بکش
تا افتخار کشتن یک مرد را داشته باشی.

آنتونیو کشتن دو مرد افتخارش بیشتر خواهد بود. اما حریف
اول تو منم. راه بیفت. من حاضرم با تازیانه جواب
شمشیر تو را بدهم. راه بیفت.

دون‌پدرو سینیور آنتونیو آرام باشید.

آنتونیو چه طور می‌خواهید آرام باشم؟ دختر زیبای بی‌گناهی با
زهر مرگ آور افترای شما از پا درآمده و شرف و آبرویش
نابود شده. من زبان تو مار آزاردهنده را، هر قدر هم
دندانت تیز باشد از دهنش بیرون می‌کشم. شوالیه
ناجوانمرد! ضعیف کش! لاف زن!

دون‌پدرو سینیور آنتونیو، خواهش می‌کنم آرام باشید.

کلودیو با گفتن این ناسزاها می‌خواهید صبر و تحمل مرا آزمایش
کنید؟

آنتونیو چه بهتر که از این آزمایش بد بیرون بیایید. اما هر چه
زودتر بهتر. راه بیفتید.

دون‌پدرو دوستان عزیز، ما هرگز نمی‌خواهیم با حضور خودمان
خشم شما را برانگیزیم. (به لئوناتو) سینیور باور کنید که

بخش دوم / ۱۰۱

مرگ دختر شما مرا متأثر و غصه دار کرده. اما به دوستی و شرافت قسم آن چه درباره این دختر گفته شد اتهام و افترای بی پایه نیست. چشم و گوش خود ما بهترین گواهی راستی و درستی این ادعاست.

سینیور ...

لئوناتو

من دیگر به هیچ حرف شما گوش نمی دهم.

دون پدرو

گوش نمی دهید؟ من با شمشیر به گوش شما فرو می کنم.

لئوناتو

برویم برادر. دیدن روی این ها نمک زخم من است.

(لئوناتو و آنتونیو از یک طرف بیرون می روند، دون پدرو و کلودیو از

طرف دیگر راه می افتند، بندیک به آن ها بر می خورد.)

آهاه این هم بندیک که این همه دنبالش می گشتم.

دون پدرو

خوب سینیور، چه خبر تازه؟

کلودیو

خبر مرگ هرو، و سلامتی شما.

بندیک

خوب به موقع آمدی. نزدیک بود این جا خون

دون پدرو

و خون ریزی فراوانی راه بیفتد.

چیزی نمانده بود که این دو تا پیرمرد بی دندان ما را

کلودیو

پاره پاره کنند.

گمان می کنم ما در مقابل این دو حریف پُر زور بسیار

دون پدرو

جوان و ناپخته هستیم. این طور نیست بندیک؟

در برابر دو تا پیرمرد لاف زدن افتخاری ندارد. مردان

بندیک

هرگز لاف مردی نمی زنند... مدتی بود دنبال شما

می گشتم.

ما هم در جست و جوی تو بودیم. می دانی کسالت و

کلودیو

گرفتگی مرگ آوری سراپای ما را گرفته. هوش و ذوق

را به کار بزن و چند تا از آن لطیفه‌ها و شوخی‌های
غصه‌شکن برای مان بگو.

بندیک هوش و ذوق من دم شمشیر من است. میل دارید از
غلاف بیرون بکشم.

دون‌پدرو پس همین است که آن قدر کند هوشی.
بندیک با تمام این کند هوشی، سینیور کلودیو، می‌خواهم یک
لطیفه نغزی بیخ گوش شما بگویم.

کلودیو خدا نکند تو هم بخواهی مرا به جنگ دعوت کنی برای
این که الان از ترس جانم در می‌روم.

بندیک (او را به کنار می‌کشد) تو نامرد بی غیرت بی آبرویی هستی.
شوخی نمی‌کنم. من این گفته را هر طور بخواهی، با هر
وسيله‌ای که بخواهی و هر کجا که میل داشته باشی به تو
ثابت می‌کنم. اگر این دعوت به جنگ را قبول نکنی
پست فطرت‌ترین ناجوانمرد روزگاری!

کلودیو با کمال میل این دعوت را قبول می‌کنم. به شرط این که
بُخل و امساک به خرج ندهی و هر چه مردی و زور داری
به میدان بیاوری.

دون‌پدرو چه طور؟ صحبت از مهمانی در میان است؟
کلودیو بله، بسیار از او متشکرم، مرا به یک خوراک مغز و کله‌گاو
دعوت کرده. به ایمانم قسم اگر تمام مغزش را بیرون
نیاورم حق دارید بگویید که شمشیر من ارزش دارد
قصاب را ندارد.

بندیک جز آن چه به شما گفتم حرف دیگری ندارم. (به دون‌پدرو)
سینیور، از مهربانی‌هایی که درباره‌ی من کرده‌اید بسیار

بخش دوم / ۱۰۳

متشکرم. من دیگر همراه شما نخواهم آمد. این را هم بدانید که برادر حرامزاده نابه کار شما از مسین مخفیانه فرار کرده... اما شما، نوجوان بی‌پشم و پيله، برای آن مهمانی منتظر شما هستم. شمشیرتان را تیز کنید و بیایید. تا آن وقت خدا نگه دار.

بیرون می‌رود.

این دیگر چه شوخی تازه‌ای است؟	دون‌پدرو
به نظر من شوخی نمی‌کرد. بسیار جدی حرف می‌زد.	کلودیو
شمارا به دوئل دعوت کرد؟	دون‌پدرو
بله. و من مطمئنم که این رفتارش برای عشق بشاتریس است.	کلودیو
آخ بشر، بشر! عشق که می‌آید، عقل از سرت می‌رود.	دون‌پدرو
می‌گویند عشق دیوانگی‌ای است که انسان به بهای عقل می‌خرد.	کلودیو
راستی شنیدید که گفت دون‌ژوان از مسین فرار کرده؟ اگر این خبر راست باشد به نظر شما چه چیز باعث فرار او شده؟	دون‌پدرو

داگیری، ورجس، گزمه‌ها، کنراد و بوراچیو داخل می‌شوند.

یالا پیش بیایید. اگر عدالت شما را به سزای نابه کاری‌تان نرسانه معلوم می‌شه ترازوی عدلش برای کشیدن یک رطل انگور هم خوب نیست.	داگیری
یعنی چه! نوکرهای برادر مرا چرا به زنجیر بسته‌اند؟	دون‌پدرو

۱۰۴ / هیاوی بیار برای هیچ

کلودیو	سینیور، تقصیرشان را برسید.
دون پدرو	جناب داروغه، این ها چه تقصیری کرده اند؟
داگری	این ها؟ آه، حرامزادگی ای کرده اند که عقل شیطان مات می مانه. اولاً دروغ گفته اند، رابعاً اتهام زده اند، ثانیاً جلب اکاذیب کرده اند، خامساحک احترام بانویی را کرده اند؛ ثالثاً و بالنتیجه باید تنیه بشوند.
دون پدرو	اولاً از تو می پرسم این ها چه کار کرده اند؟ ثالثاً تقصیرشان چیست؟ سادساً می خواهم بدانم به چه جهت این ها را زنجیر کرده اید؟ ثانیاً و بالنتیجه چرا این ها را دستگیر کرده اید؟
کلودیو	صغری و کبرای مطلب به جای خود درست، نتیجه هم مطابق قاعده صحیح. به نظر من تا به حال در تمام مدت خدمت تان سؤالی به این پاکی و پاکیزگی از شما نشده بود. نوبه شماست جواب بدهید.
داگری	سینیور...
دون پدرو	بس است! (به نوکران دون ژوان) این داروغه دانشمند به قدری ظریف حرف می زند که من دست و پایم را گم می کنم. خودتان بگویید بینم چه کار کرده اید؟ جرم تان چیست؟
بوراجیو	حضرت اجل ... به شرطی که حضرت اجل مرا عفو کنند خودم اقرار می کنم. من به شما خیانت کردم. چشم و گوش شما را فریب دادم. آن چه را که عقل و هوش شما نتوانست پی ببرد، این احمق های ساده لوح فهمیدند. موقعی که داشتم برای این مرد داستان را می گفتم آن ها

بخش دوم / ۱۰۵

شنیدند. به او می‌گفتم چه‌طور برادر شما مرا وادار کرد
هه‌رو را ننگین و رسوا کنم. چه‌طور مرا به باغ آورد.
چه‌طور با مارگریت خدمتکار هه‌رو صحبت می‌کردم و
شما او را به جای هه‌رو گرفتید، و چه‌طور شما، کنت،
خشمگین شدید، دشنام می‌دادید و روی اشتباه تصمیم
گرفتید؟ از زناشویی با هه‌رو چشم‌پوشید. در نتیجه این
توطئه که برادر شما نکته به نکته چیده و همه را فریب
داده بود، هه‌رو مُرد و برادر شما هم فرار کرده.

دون‌پدرو

(به کلودیو) آیا این اقرار مثل خنجر فولادین به قلب شما
ننشست؟

کلودیو

هر کلمه‌اش مثل یک قطره زهرِ مرگ آور خون مرا سرد و
لخته کرد.

دون‌پدرو

(به بوراچو) آیا برادرِ من تو را به این خیانت واداشت؟
بله حضرت اجل. هزار سکه طلا هم برای این کار به من
مزد داد.

بوراچو

دون‌پدرو

دیگر برای من شکی نیست که برادر من خیانت و نامردی
مجسم است.

کلودیو

آه، هه‌روی نازنین. سیمای زیبای تو دوباره با همان
طراوت و پاکی از خوف بیرون آمد و چشم را خیره
کرد.

داگری

بالا، پیش بریم. شاکی‌ها را بیارید. حالا دیگه باید کلاتر
خبر را به گوش سینیور لئوناتو رسانده باشد. (به گزمه‌ها)
راستی فراموش نکنید که به موقع و محلش بگید که
داروغه الاغ نفهمه.

درجس	خود حضرت اجل تشریف آوردند.
لئوناتو، آنتونیو و کلانتر داخل می‌شوند.	
لئوناتو	کجاست؟ کدام یکی است؟ به من نشان بدهید.
داگری	شاکی جنایتکار را می‌فرمایید، حضرت اجل؟ اینه.
لئوناتو	این توطئه شیطانی را تو چیدی؟
پوراچو	من آن‌چه باید اقرار کنم کرده‌ام.
لئوناتو	(به دون‌پدرو و کلودیو) خوب دوستان عزیز، من برای مرگ دخترم از شما تشکر می‌کنم. می‌توانید این واقعه را در ردیف فتوحات بزرگی که کرده‌اید بشمار بیاورید.
کلودیو	سینیور بزرگوار، من می‌دانم بعد از این حادثه کمر شکن شما را به آرامش و صبر و قرار دعوت کردن بیهوده است. این است که خواهش عفو از شما ندارم تا شاید مجازات من بتواند کمی باعث تکین درد شما باشد. خواهش می‌کنم مرا به هر مجازاتی که تصور و تخیل شما حکم می‌کند برسانید، بی‌چون و چرا حاضرم اگرچه خطای من نتیجه گول و فریب بوده.
دون‌پدرو	به‌راستی و دوستی قسم هر دوی ما فریب خوردیم. با وجود این برای رضای این پیرمرد مهربان هر مجازاتی را به جان می‌پذیرم.
لئوناتو	نمی‌توانم به شما بگویم کاری کنید که دختر من زنده شود. اما حق این خواهش را از هر دوی شما دارم که به ملت مسین اعلام کنید دختر من بی‌گناه و شریف و آبرومند مرد. دیگر این‌که داستان این حادثه را روی

بخش دوم / ۱۰۷

گورش بنویسد تا دیگران گرفتار چنین فریبی نشوند.
(به کلودیو) اما شما کنت کلودیو، فراد به دیدن من بیایید و
حالا که اقبال نخواست داماد من باشید پس شوهر
برادرزاده من باشید. برادر من دختری دارد که از
هر جهت شبیه دختر من است و یگانه وارث هر دوی
ماست. او را به زنی بپذیرید آسیبی که به من رسیده تلافی
خواهد شد.

کلودیو

آه سنیور مهربان و ارجمند، مردانگی و بزرگواری
بی اندازه شما اشک شوق و تحسین به چشم من می آورد.
رای شما را از جان و دل قبول می کنم.

لئوناتو

فردا منتظر شما هستیم. (اشاره به بوراجیو) این حرامزاده
نابه کار راهم ببرید تا با مارگریت رو به رو شان کنیم. گمان
می کنم او هم در این توطئه دست داشته.

بوراجیو

نخیر حضرت اجل، قسم می خورم که او وقتی با من
حرف می زد از هیچ چیز خبر نداشت.

داگری

از این گذشته، حضرت اجل، اگرچه این خیانت هنوز
سیاه و سفیدش معلوم نشده، اما خاطر حضرت اجل باید
مطلع باشه که جنایتکار شاکی که در حضور حضرت
اجله به داروغه حضرت اجل، که چاکر باشم، گفته الاغ
نفهم. استدعا می کنم موقعی که حکم می فرمایید به یاد
حضرت اجل باشه. از این هم گذشته شبگردها از دهن
این مرد اسم یک مردی راهم به نام دغل باز شنیده اند که از
قرار معلوم دو تا گوشواره بزرگ به اندازه قفل به گوشه.
پول مردم را به نام خدا از شون می گیره و دیگه عادت

نداره که پس بده. به طوری که مردم دیگره آن قدر
دل سخت شده اند که به هیچ کس در راه خدا قرض
نمی دهند (به شگرد) همین طوره؟
قرض نمی گیره. عرض کنم که...

گزمه

خوب خوب، خود حضرت اجل ازش سؤالات و
تحقیقات می کنند. (به لئونانو) استدعا می کنم این را هم
ازش تحقیقات بفرمایید.

داگری

بسیار خوب. از زحمات های شما، جناب داروغه، بسیار
مشکرم.

لئونانو

حضرت اجل به سلامت باشند. حضرت اجل باعث
بی خجالتی چاکر می شوند.

داگری

(به او انعام می دهد) این هم حق زحمت شما. حالا دیگر
می توانید بروید پی کارتان.

لئونانو

اطاعت می شه حضرت اجل. پس این شاکی بدذات را
به شما وامی گذارم و شما را هم به او، و هر دوی شما را
به خدای مهربان. استدعای ما از حضرت اجل اینه که
حکمی درباره او بفرمایید که باعث حسرت دیگران بشه.
امیدوارم خداوند حضرت اجل را همیشه به سلامت
بداره... هم قطار راه بیفت.

داگری

داگری و ورجس بیرون می روند.

سینور لئونانو، خدا نگه دار شما. تا فردا.
خدا نگه دار سروران گرامی. فردا منتظر شما هستیم.
من امشب در کلیسا سر مزار هرو خواهم بود.

دون پدرو

آنتونیو

کلودیو

بخش دوم / ۱۰۹

دون پدر و کلودیو بیرون می‌روند.

(به گزمه) این‌ها را بیاورید تا با مارگریت روبه‌رو کنیم و بفهمیم چه‌طور با این مرد بدکار راه پیدا کرده.

لئوناتو

سن ۶

فردای آن‌روز.

لئوناتو، آنتونیو، بندیک، بناتریس، هرو، آرسالا و کشیش داخل می‌شوند.

کشیش

به شما نگفتم که دختر شما پاک و بی‌گناه است؟ شرف و پاکی را هر قدر گل‌اندود کنند روزی آشکار می‌شود و با پرتو خود چشم‌ها را خیره می‌کند. بوی مشک پنهان نمی‌ماند.

لئوناتو

دون پدر و کلودیو هم تقصیری ندارند. بدگمانی‌شان در نتیجه فریبی که خورده‌اند بوده. مارگریت هم ندانسته به آن‌ها کمک کرده و این در نتیجه تحقیقاتی که کردیم ثابت شد.

آنتونیو

بندیک

من بسیار خوش‌حالم که کار به‌خوبی و خوشی تمام شد. من هم همین‌طور. وگرنه با کلودیو، دوست قدیمی و پرارزش من که در رنج جنگ و شادی بزم با هم شریک بوده‌ایم، کار به شمشیر کشیده بود و بی‌شک خون همدیگر را می‌ریختیم.

لئوناتو

(به زن‌ها) خوب شما در اتاق پهلوی باشید وقتی شما را صدا

کردیم این جا بیایید. حالا دیگر باید دون پدر و کلودیو هم پیدایشان بشود. آنتونیو شما هم که کار خودتان را می دانید. شما باید چند لحظه پدر برادرزاده خودتان باشید.

آنتونیو بیار جدی و با کمال میل وظیفه پدریم را انجام خواهم داد.

زن ها بیرون می روند. لحظه ای سکوت.

بندیک (به کشیش) پدر بزرگوار، گمان می کنم من هم استدعایی از مقام روحانی شما داشته باشم.

کشیش فرزند من، بگو تا فوراً انجام بدهم.

بندیک استدعایم این است که پای فرمان سعادت یا فرمان بدبختی و ادبار من – خودم نمی دانم کدام یکی – صحه بگذارد.

لئوناتو آخرش گوزن کوهی به دام عشق افتاد.

بندیک سینیور لئوناتو، حالا دیگر باید به شما اظهار کنم. راستش این است که برادرزاده شما، بناتریس آتشاره، با نظر مهر و علاقه به من نگاه می کند.

لئوناتو صحیح است، صحیح است. چه بهتر. خوب شما چه طور؟

بندیک البته من هم به همان چشم به او نگاه می کنم.

لئوناتو بسیار خوب. خوب حالا میل دارید چه بکنید؟

بندیک میل من این است که میل او را اجرا کنم. میل او هم این است که به میل من رفتار کند. میل هر دوی ما هم بسته به میل شماست.

بخش دوم / ۱۱۱

لئوناتو میل من این است که همین امروز شما را شوهر بی همتا و
مهربانی ببینم.

بندیک ای دل غافل! کار تمام شد. دل میانجی فراخ است. زود
قلاده را به گردنم انداخت.

دون پدرو، کلودیو و بالتازار داخل می شوند.

دون پدرو سینیورهای بزرگوار، این روز خوش به همه شما خوش!
لئوناتو برادر ارجمند به سلامت باشید. (کلودیو و دون پدرو را در
آغوش می گیرد) خوب سینیور کلودیو، آیا مصمم هستید با
برادرزاده من زناشویی کنید؟

کلودیو همان طور که دیروز به شما گفتم حاضرم و از حرف
خودم برنمی گردم اگرچه یک سیاه حبشی باشد.

لئوناتو آنتونیو. دخترتان را این جا بیاورید.

آنتونیو بیرون می رود.

دون پدرو روز به شما خوش، بندیک. چه خبر شده که این طور ابرو
درهم کشیدی و مثل صبح زمستان گرفته و طوفانی
هستی؟

کلودیو من گمان می کنم به این فکر است که گاومیش وحشی هم
آخر یوغ را به گردن انداخت و باید فردا شاخ های
گاومیش را هم به پیشانی بگذارد و...

دون پدرو و یک لوحه با این چند کلمه به سینه خود آویزان کند:
بندیک تازه داماد را تماشا کنید.

ههرو، بتاتریس، آرسالا با نقاب و آنتونیو داخل می شوند.

- کلودیو** کدام یک از این ماه‌های خوف گرفته نصیب من است؟
(هرو قدمی پیش می‌گذارد) زیبای رو نهفته دستت را به من بده. اگر پسند تو باشم از این لحظه شوهر تو هستم.
- هرو** (نقاب خود را برمی‌دارد) من آن وقت که زنده بودم زن اول شما بودم، شما هم آن وقت که مرا دوست داشتید شوهر اول من بودید.
- کلودیو** آه هروی ثانی!
- هرو** درست گفتید. هروی اولی به شمیر تهمت کشته شد و در گور رفت. اما حالا که پرده افترا دریده شده من از کنار او بیرون آمدم و زن باوفای شما خواهم بود.
- دون‌پدرو** آه، به ایمانم قسم این همان هروی اولی است. همان که مرده بود.
- لئونانو** شما هم درست گفتید. هرو تا وقتی مرده بود که آن افترای ننگین زنده بود.
- کشیش** سینیور، من این معما را برای شما روشن می‌کنم. پس از مراسم عقد داستان مرگ هرو را به تفصیل برای شما نقل خواهم کرد؛ و برای این که زیاد شما را در انتظار نگذارم بهتر است همه الآن به کلیسا برویم.
- بندیک** خوب گفتید باید زود به کلیسا رفت. خوب بئاتریس هم اگر نمرده جواب بدهد.
- بئاتریس** (نقابش را برمی‌دارد) بئاتریس برای این که مثل طاعون به جان شما بیفتد صد سال عمر خواهد کرد. با من چه کار دارید؟
- بندیک** آه هیچ کس تا به حال مثل من چنین طاعون مرگ‌آوری را از جان و دل نپذیرفته. آیا پسند تو هستم؟

نه به اندازه کافی.	بئاتریس
پس لئوناتو، امیر و کلودیو بسیار اشتباه کرده‌اند. برای این که آن‌ها قسم می‌خورند که مرا دوست داری.	بندیک
من چه طور؟ پسند تو هستم؟	بئاتریس
راستش نه به اندازه کافی.	بندیک
پس هه‌رو و آرسالا هم بسیار اشتباه کرده‌اند برای این که آن‌ها هم قسم می‌خورند مرا دوست داری.	بئاتریس
این‌ها قسم می‌خورند که از عشق من دیگر قرار و آرام برایت نمانده.	بندیک
این‌ها قسم می‌خورند که از عشق من هوش و عقلت از دست رفته.	بئاتریس
بالا بالا. این حرف‌ها جز ناز و کرشمه عشق چیز دیگری نیست. بئاتریس، برای من مثل روز روشن است که تو بندیک را دوست داری.	لئوناتو
من هم قسم می‌خورم که بندیک بئاتریس را از جان و دل می‌پرستد. گواه من این غزل است که بندیک به نام بئاتریس سروده و به خط خودش نوشته.	کلودیو
این هم یک نامه که از جیب دختر عموی من افتاده و در آن مهر و محبت خودش را برای بندیک بیان کرده.	هه‌رو
پس بالا دست همدیگر را بگیرید.	دون‌پدرو
خوب آخرش آره... یا نه؟	بندیک
راستش عقلم می‌گوید نه، دلم می‌گوید آره.	بئاتریس
آه پس معجزه شد، معجزه! بالاخره آب و آتش با هم هم‌ر شدند.	بندیک

بئاتریس اما باید بدانی که من خیلی عیب و نقص دارم.
 بندیک یکیش را بگو.
 بئاتریس یکیش این که در خواب بلند حرف می‌زنم و می‌خندم.
 بندیک هیچ عیب ندارد. برای من این بهتر است تا این که موقع حرف زدن و خندیدن خواب باشی.
 بئاتریس دیگه این که ...
 لئونانو دیگر این که، من می‌دانم که برادرزاده من بسیار مهربان و پُر هنر است و با صد چشم و گوش نمی‌توان یک ایراد از او گرفت.
 بندیک دیگر این که، جوجه تیغی هم می‌گوید از بچه من لطیف‌تر و نرم‌تر پیدا نمی‌شود. خوب، دوستان، دست همدیگر را بگیریم و پیش از عروسی برای فراموشی غصه‌ها و سبک کردن قلب برقصیم. موزیک! موزیک! (به دون پدرو)
 امیر غمگینت می‌بینم. زن بگیر، زن بگیر تا عقده دلت را باز کند.

یک قاصد داخل می‌شود.

قاصد حضرت اجل، برادر شما، دون ژوان، که فرار کرده بود در راه دستگیر شده و مردان ملحق او را به مین آورده‌اند.
 بندیک (به دون پدرو) حالا فکرش را هم نکنید. این کارها را بگذارید برای فردا، موزیک! موزیک! ...

پایان

زندان قصر . مرداد ۱۳۲۹

نشر قطره منتشر کرده است:

- ۱- تنگنا، محمود دولت‌آبادی، ۱۵۰۰ تومان
- ۲- یک زندگی کوچک، محمود دولت‌آبادی، ۸۵۰ تومان
- ۳- خانه آخر، محمود دولت‌آبادی، ۱۶۰۰ تومان
- ۴- گل آتشین، محمود دولت‌آبادی، ۶۰۰ تومان
- ۵- باغ آلبالو، آنتوان چخوف، سیمین دانشور، ۹۰۰ تومان
- ۶- ایوانف، آنتوان چخوف، دکتر سعید حمیدیان، ۱۲۰۰ تومان
- ۷- سه خواهر، چخوف، دکتر سعید حمیدیان و کامران فانی، ۱۲۰۰ تومان
- ۸- مرغ دریایی، آنتوان چخوف، کامران فانی، ۱۰۰۰ تومان
- ۹- دایی وانی، آنتوان چخوف، هوشنگ پیرنظر، ۹۰۰ تومان
- ۱۰- شب به خیر جناب کنت و کاکتوس، اکبر رادی، ۸۰۰ تومان
- ۱۱- مرغ فروشنده، آرتور میلر، عطاالله نوریان، ۱۵۰۰ تومان
- ۱۲- روی صحنه آبی (دوره آثار، دهه ۴۰)، اکبر رادی، ۶۴۰۰ تومان
- ۱۳- روی صحنه آبی (دوره آثار، دهه ۵۰)، اکبر رادی، ۶۴۰۰ تومان
- ۱۴- روی صحنه آبی (دوره آثار، دهه ۶۰)، اکبر رادی، ۵۵۰۰ تومان
- ۱۵- مویه جم و هفت خان رستم، دکتر قطب‌الدین صادقی، ۱۲۰۰ تومان
- ۱۶- سی مرغ و سیمرغ، دکتر قطب‌الدین صادقی، ۱۶۰۰ تومان
- ۱۷- دخمه شیرین و افشین و بودلف هر دو مرده‌اند، دکتر صادقی، ۱۲۰۰ تومان
- ۱۸- بازیگر و زنی، علی نصیریان، ۸۰۰ تومان
- ۱۹- آنجا کیست، ژان تردیو، ایرج زهری، ۱۰۰۰ تومان
- ۲۰- لیلی و مجنون، به روایت پری صابری، ۶۰۰ تومان
- ۲۱- خرویس سحر، عبدالحسین نوشین، ۱۷۰۰ تومان

۲۲. من از کجا عشق از کجا. پری مابری، ۱۳۰۰ تومان
۲۳. پرگنت، هنریک ایبن، دکتر بهزاد قادری، ۲۹۰۰ تومان
۲۴. بلیط تئاتر، کارل فالنتین، ایرج زهری، ۱۶۰۰ تومان
۲۵. عزا برازنده الکتر است، یوجین اونیل، بدالله آقاعباسی، ۲۳۰۰ تومان
۲۶. فقیر علیشاه، ایرج زهری، ۹۰۰ تومان
۲۷. مهمان، ایرج زهری، ۱۳۰۰ تومان

برای خرید کتاب‌های نشر قطره

می‌توانید وجه کتاب‌های درخواستی را به یکی از حساب‌های زیر به نام نشر قطره واریز و فیش مربوطه را با پست سفارشی به همراه نشانی کامل خود به صندوق پستی ۳۸۳ - ۱۳۱۴۵ ارسال و یا به شماره ۸۹۶۸۹۹۶ فاکس کنید. مطمئن باشید کتاب‌های درخواستی شما در اولین فرصت به دست شما خواهد رسید. هزینه ارسال کتاب‌ها به عهده نشر قطره خواهد بود.

بانک صادرات جاری سپهر به شماره ۰۱۰۰۲۳۷۰۰۲۰۰۶

بانک تجارت جاری شماره ۱۹۳۵۰ شعبه دانشگاه، کد ۱۸۶

بانک رفاه جاری همراه به شماره ۳۸۹۳۷۷ شعبه نشر، کد ۱۶۶

کمدی «هیاهوی بسیار برای هیچ» را ویلیام شکسپیر در سال ۱۵۹۹ نوشته است. داستان این کمدی از یک قصه ایتالیایی گرفته شده، ولی شکسپیر تغییرات زیادی در آن داده است. تفاوتی که بین داستان اصلی و کمدی شکسپیر یافت می‌شود این است که داستان شادی‌آور بئاتریس و بندیک، که به موازات داستان غم‌انگیز هه‌رو و کلودیو در پییس شکسپیر قرار گرفته در حکایت باندللو ابداً وجود ندارد، و این موضوع دوم آفریده نبوغ شاعر انگلیسی است.

از مقدمه عبدالحسین نوشین

